

**NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV
DRŽAVNIH ŽELEZNIC V LJUBLJANI**

VSEBINA:

Tegobe naših dni in združništvo. — Naša razstava. — Mednarodna združna šola v Nancy-u. — Izredni občni zbor „žegoze“. — Za združno akcijo žen. — Naše zdravstveno združništvo. — ŽENA IN DOM: S kakšnimi občutki naj gre otrok prvič v šolo. — Kaj imamo v združni trgovini za šolarje. — KUHINJA: Sezona paradižnikov. — ČEBELARSTVO: Čebelarjeva žetev. — Priprave za prezimljenje. — RAZGLED: Duševne boleznin in značaj. — LEPOSLOVJE: Roke. — ZADRUŽNI VESTNIK. — Iz uprave.

Glasbena šola Narodnega železničarskega glasbenega društva »Sloge« v Ljubljani

Vpisovanje gojencev v Glasbeno šolo Nar. žel. glasb. društva „Sloge“ v Ljubljani se bo vršilo od 1. do vštetega 7. septembra t. l. vsak delavnik od 8. do 12. ure in od 15. do 18. ure v pisarni Glasbene šole v Ljubljanskem dvoru, Pražakova ulica.

Gojenci naj pridejo v spremstvu svojih staršev ali njih namestnikov. Predložiti morajo gojenčev krstni list, njegovo zadnje šolsko izpričevalo in zadnje šolsko spričevalo „Slogine“ ali druge glasbene šole, ako jo je obiskoval. Izpolniti morajo stanovski izkaz, ki ga dobe v pisarni, in ki ga morajo podpisati starši ali njih namestniki.

Vpisnina z enkratnim prispevkom za učila znaša Din 10.—, mesečna ukovina za vsak instrument znaša Din 45.—, za solo-petje Din 90.—, za teorijo, harmonijo, kontrapunkt in oblikoslovje Din 20.—.

Osnovna teorija, mladinsko petje in orkestralne vaje so za tiste, ki obiskujejo pouk v kakem instrumentu, ukovine prosti.

Pri vpisu se plača vpisnina in enomesečna ukovina za predmet, za katerega se gojenec prijavi.

V četrtek 9. septembra naj se zglase vsi gojenci v šolskih prostorih v Pražakovi ulici radi razdelitve ur, in sicer:

- za klavir ob 16. uri,
- za gosli ob 17. uri,
- za vse ostale instrumente, solo-petje in teoretične predmete ob 18. uri.

Začetek rednega šolskega pouka je v petek, 10. septembra.

Gojenci, ki še ne poznajo notne pisave, morajo obiskovati vsaj en semester osnovno glasbeno teorijo. Ko jih strokovni učitelj glasbene teorije spozna sposobnim za pouk na kakem instrumentu, se morejo šele vpisati za dotični predmet. Ker je brez znanja osnovnih pojmov glasbene teorije nemogoč pouk na kateremkoli instrumentu, bo šolsko vodstvo dosledno odklanjalo vpis gojencev za instrumentalni pouk brez potrebnega znanja osnovne teorije.

Šolsko vodstvo pripominja, da je obisk pouka osnovne teorije, ki obsega tri letnike, obvezen za vse gojence. Toplo pa priporoča tudi obisk vseh predmetov višje glasbene teorije (harmonije, kontrapunkta, oblikoslovja). Enako važna sta tudi predmeta orkestralne igre in komornih vaj, ki naj jih gojenci posečajo v čim večjem številu. Mlajši gojenci naj pa polnoštevilno obiskujejo pouk mladinskega petja.

Nadalje mora šolska uprava opozoriti starše in gojence, da tudi letos ne bo mogla zniževati ali odpisovati ukovine, izvzemši le najnujnejše primere. Zlasti bo merodajen za morebitno znižanje ukovine napredek gojenca. Šolska uprava pripominja, da je ukovina društvene glasbene šole tako nizka, da pade vsako znižanje ukovine v breme društveni blagajni. Ker je „Slogina“ glasbena šola najcenejša v Ljubljani, poziva vodstvo starše gojencev, da naj letos ne računajo na znižanje ukovine, ker bo morala uprava take prošnje odklanjati.

Železničarji, poslužite se svoje odlične, strokovne in drugim glasbenim šolam enakovredne „Slogine“ glasbene šole v polni meri. Naj bo ta zavod naš ponos in veselje!

Z A D R U G A R

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 8

Ljubljana, 20. avgusta 1937

Leto XIII

Tegobe naših dni in zadružništvo

V vrsti važnih in odločilnih činiteljev, katerih namen je izboljšati in ozdraviti težke razmere današnje bolne družbe, dela in gradi tudi zadružni pokret. Zadružna ideja blaži in leči s svojo človečansko ideologijo v teoriji in praksi rane izkoriščancev prvenstveno na gospodarskem in socialnem področju. Osvoboditi teptane in zaslužnjene od brezsrčnega kapitalizma, je eno osnovnih načel zadružništva. V tem načelu gledajo izkoriščani mali ljudje svojo rešitev, svoj zadružni evangelij.

Ugotoviti pa moramo, da tudi ta pokret še ni do popolnosti izgrajen. Zadružništvo, čeprav sega v svojem jedru do prvih početkov človeštva, je še mlado. Kakor ga razumevamo danes, se je razvilo šele v 19. stoletju, kot protiutež obstoječega kapitalističnega družabnega reda. Gospodarske in socialne prilike te dobe, zakonodaja, miselnost itd. so odločilno vplivale na obliko in cilje zadružništva.

Pogledi na končne cilje tega zadružnega pokreta so danes še vedno deljeni in neenotni. Mišljenja se odražajo v dveh glavnih skupinah. Prva pripisuje zadružništvu cilj, da izboljša obstoječi individualistični, kapitalistični družabni red, odnosno ga zamenja z boljšim, lastnim zadružnim socialnim redom in sistemom, druga pa smatra zadružništvo le kot sredstvo za doseg drugih ciljev na poti k ustvaritvi kolektivističnega družabnega reda.

Zastopniki prve in druge skupine so vztrajni pri svojih nazorih. Svetovna zadružna literatura je ogromna, naša domača je dokaj skromna, vendar se tudi tu, posebno v novejšem času, pojmi vedno bolj čistijo, vsaka skupina skuša čimbolje utemeljiti svoje gledanje na celoten pokret.

Temeljne razlike med zagovorniki obeh skupin so sledeče. Prvi pravijo: Sedanji individualistični in kapitalistični družabni red naj se v svojih osnovah, v svojem brezmejnem egoizmu iz temelja izboljša, spremeni odn. izmenja z zadružnim socialnim redom, in to po evolucijski, postopni in mirni poti; zagovarjajo načela privatne lastnine in načela politične in verske nevtralnosti in odklanjajo razredni boj.

Drugi trde: Boj s kapitalizmom je brezkompromisen, individualistični družabni red je v vseh točkah in oblikah nevzdržen in nesprejemljiv, njihov ideal je kolektivistični družabni red, ki se mora doseči čimprej in za vsako ceno, tudi z revolucijo, so absolutno proti privatni lastnini, nepolitično in versko nevtralnno zadružno gibanje smatrajo za nesmiselno in škodljivo ter so odločno z vsem poudarkom za razredni boj do skrajnosti.

Že iz tega vidimo, kako utemeljena je trditev, da zadružništvo še ni povsem enotno zgrajena in enotna stavba. Markantne razlike obstojajo v temeljnih osnovah in potrebni so še ogromni naporji na polju idejnega, teoretičnega in praktičnega dela za rešitev in osvoboditev izkoriščanih in bednih.

Ne spuščamo se za sedaj v podrobna razmotrivanja glede ocenjevanja prve in druge teh skupin, temveč hočemo tokrat podati le glavne karakteristike zadružnega gibanja kot celote.

Zadružništvo je na celem svetu v naglem porastu. Pokret sloni v svojem bistvu na načelu samopomoči in ima ogromen gospodarski in splošno socialni pomen. Zadružništvo preganja oderuštvo, znižuje obrestno mero, preskrbuje malemu in srednjemu človeku potreben obratni kapital, zbira prihranke, osamosvojuje ljudstvo in cele sloje od kapitalizma in malega človeka gospodarsko krepi, vpliva na lokalni in svetovni trg, regulira cene in tvori v čimboljši povezanosti protiutež proti kapitalističnim družbam. Zadružništvo dviga in izpopolnjuje gospodarstvo, pomnožuje dohodke in zmanjšuje izdatke, odpira nove vire dohodkov, dviga zanemarjene gospodarske panoge in domačo obrt.

Hkrati pa zadružništvo dviga tudi нравni in vzgojni nivo. Ono sloni na načelih medsebojne ljubezni, vzajemnosti in solidarnosti. S skupnim jamstvom, s samoupravo, solidarno odgovornostjo, krepi v članstvu zavest skupnosti. Zadružništvo ubija sebičnost in zapravljivost, neguje požrtvovalnost in pridnost, veselje do dela, zmernost in varčnost. Vzgojno delo vrše zadruga tudi s poukom, predavanji, zborovanji, tečaji, razstavami in tiskom. Zadružništvo je prava šola ljudske samovzgoje.

Ne da bi tokrat podrobneje razglabljali o posameznih praktičnih sistemih zadružništva, hočemo na kratko poudariti, da obstoja živa potreba, da temeljne principe zadružništva vzporedno z razmerami naše dobe temeljito proučimo po njihovi idejni in praktični strani. Mnenja smo, da je treba v tem oziru mnogo ustvarjati, misliti, pisati, mnogo čitati, razumeti, učiti in vzgajati, da nas razmere in čas še bolj ne prehitijo, kakor so nas že.

Zavedati se pa moramo, da socialno zlo, katerega priča smo dan na dan, ni samo vprašanje želodca, temveč mnogo več. Ni to le vpra-

šanje, ki se je porodilo iz zahteve, da se uresničijo v človeštvu ideje, enakosti in bratstva. Vse sodobno zlo lahko izrazimo z besedami: kapitalizem in njegovo brutalno, sebično nadvladje. Dohodki socialne produkcije se enako krivično porazdeljujejo, nekaterim se skoro brez dela kupiči imetje, drugi pa ob težkem delu komaj žive. Nadaljnje zlo je strašna negotovost, ob vednih krizah so cele mase malih ljudi brez dela in zaslužka, družine v skrajni bedi, negotovost leži kot mora na družinah. S svojo silo, naraščanjem, organizacijo, s svojim mehanizmom in egoizmom, kapitalizem ubija človečnost. Posledice vidimo in čutimo v topi resignaciji in obupu, ali pa v maščevalni prevratnosti delavskih slojev.

Praktični združni sistemi se v praksi več ali manj naslanjajo na različne socialne sisteme, ki vsi obetajo človeštvu rešitev iz socialne revščine. Nekateri mislijo, da je le individualistični družabni red treba izboljšati, drugi pa, posebno v dobi novejšje Rusije, odločno zagovarjajo sitem socializma odnosno komunizma.

Morda je prav, da v tej zvezi podamo par splošnih misli. Niti individualizem niti socializem ne morata dati človeški družbi tiste osnove, ki bi bila jamstvo prave socialne blaginje. Oba nazora sta ekstremna in prav zato enostranska. Marsikaj imata dobrega, toda v zvezi s slabim. Oba dobro dokazujeta svojo osnovno načelo, a oba to načelo potem pretiravata.

Individualistični socialni sistem dobro poudarja pravice posameznika, osebno svobodo, ki je izvor napredka, toda zanika človeško socialnost, socialne dolžnosti, socialne smotre, socialne zakone, socialno etiko in tako uničuje na korist poedincev pravo skupno socialno blaginjo. Ta sistem je v pretiravanju osebne svobode ustvaril na eni strani neizmerno kopičenje dobrin, na drugi strani pa neizmerno bedo.

Socializem pa nasprotno dobro podčrtava socialnost, družbenost, pomen solidarnosti, skupnosti in vzajemnosti, pomen socialne organizacije, pretirava pa socialnost preveč na škodo individualnosti, pretirava organizacijo preveč na škodo svobode. Socializem bi ustvaril iz človeških bitij ogromen mehanizem brez pravega življenja, brez razvoja, brez napredka. Uničil bi kulturo, ubil idealizem, zamoril srečo.*)

Oba sistema zanikujeta etična načela in sta zato že po svojem bistvu nasprotna pravi človeški blaginji.

Združni praktični sistem ne sme pojmovati človeka in družbe enostransko, ne kot vsoto posameznikov brez etičnih vezi, pa tudi ne kot mehanično enoto brez samostojnosti poedincev, temveč harmo-

*) Spoštovani avtor ima v vidu gotovo le socializem v njegovih skrajnostih: za zmerne smeri socializma njegovi zaključki po našem mnenju ne veljajo. — Op. uredništva.

nično kot npravno organično zvezo, ki druží poedince v socialni organizem, ne da bi ta zveza uničila prirodno utemeljeno individualnost poedincev.

Veljati mora v združništvu kot odločilno in prvenstveno načelo — solidarnost individualnih in socialnih interesov, solidarnost slojev in stanov, solidarnost deželâ in narodov, solidarnost držav in plemen. Iz tega pa sledi, da je poedinec odgovoren ne le sebi, temveč tudi družbi; in družba je odgovorna tudi za poedinca. To je načelo socialne odgovornosti. V poedincih in v družbi mora vladati npravna zavest, načelo socialne etike. Osnovni npravni socialni načeli sta pa načeli individualne in socialne pravičnosti in ljubezni.

Če je vse človeštvo ena velika družina, mora vladati v njej zakon pravičnosti in ljubezni, zakon vzajemnosti, zakon solidarnosti. Vsak za vse, vsi za vsakega!

Pod tako devizo si zamišljamo moderno združništvo, ki naj dvigne poteptane in osvobodi zaslužnjene.

J. L.

Naša razstava

V času svojega XVI. kongresa v Ljubljani je Zveza nab. zadrug skupno z nami prikazala stanje in razvoj zadrug državnih nameščencev v posebni razstavi. V pritličju direkcijskega poslopja je bil zbran in razporejen ves material Zveze in njenih zadrug. Ni bilo dolgočasnih diagramov, pestre slike so bile tudi za laika zanimive in podučne.

Iz števila članov in po prometu nabavljalnih, kreditnih in ostalih zadrug si videl, da naše združništvo stalno raste, da gre naša ideja zmagovito svojo pot. Vedno več članov, vedno več prometa in posebno vedno več lastnega kapitala zbirajo državni nameščenci v svojih zadrugah. Zveza je posebno poudarjala in pokazala, da ni zadruga navadna trgovina, temveč živo telo z dušo in razumom, organizem, ki ima svoj cilj, — ne samo v številkah, temveč tudi v organizaciji in ideji.

Kot poslovna centrala je Zveza začela že intenzivno organizirati skupne nabave, zboljšala svoje produkte, povečala razne svoje obrate. V posebni turistični razstavi je pokazala, da misli tudi na zdravje in na čimbolj udoben oddih svojih članov-zadrugarjev. Lepi moderni hoteli v Starem Kaštelu, v Vrnjački Banji, v našem Gozdu itd. zadostno pričajo o tostvarnem njenem prizadevanju.

V posebnem oddelku je Zveza prikazala tudi negativno stran našega združništva — združno zavarovalstvo. Poučna je v tem pogledu primerjava z Bolgarsko. Tam daleko prevladujejo domače združne zavarovalnice, zatem prihajajo domače akcijske zavaroval-

nice, inozemstvo pa ima le neznamenit delež na tem poslu. Pri nas ravno narobe: inozemske zavarovalnice so zdaleka na prvem mestu, naše domače zavarovalnice nimajo niti tretjine tega, kar so pobrali inozemci, in le neznamenit je stolpec, ki predstavlja naše združeno zavarovalstvo.

Razen o stanju in razvoju našega združništva smo železničarji naše direkcije v lastnem oddelku (v dvorani „Sloge“) javnosti predočili, kako se bori stan železničarjev za svoj materialni in stanovski obstoj in kako se v tem boju poslužuje združništva.

Živo in drastično smo hoteli prikazati publiki življenje našega železničarja, njegovo delo in njegovo težko življenje; njegovo borbo za obstanek; kako v tem boju išče opore v lastnih stanovskih, gospodarskih in kulturnih organizacijah. Ta opora so zlasti nabavljalne, kreditne, stanovanjske in produktivne zadruga.

Iz kritike v raznih časopisih, po ustmenih priznanjih in po pisemenih sporočilih, ki jih dobivamo iz inozemstva, sklepamo, da se nam je ta del razstave dobro posrečil.

Naša publika navadno nima niti približno pravega pojma, kako naporno in odgovorno delo opravlja železničar: da je prometnik prezaposlen v svoji pisarni, da mora ob tekočem delu misliti na desetine vlakov, kje se bodo srečali brez nezgode in zamude, da zmeče kurjač v eni turi do 10 ton premoga, da mora delati skladiščno osobje večkrat celo noč brez pomot, da preteče premikač v eni turi do 40 kilometrov, da se sklanja v dežju in na ledu po 100 krat pod vozove, da so skupine vlakospremnega osobja tudi po 80 ur in več izven doma. Na to ne misli publika, premalo mislijo na to tudi tisti, ki bi bila to njihova dolžnost...

Če naj stroj dobro funkcionira, ga je treba negovati, vzdrževati; železničar je živ stroj, ni pa deležen pozornosti, ki bi je potreboval.

Naš železničar tudi v teh težkih razmerah ni klonil. Njegove strokovne organizacije so stalno in sistematično opozarjale upravo in javne činitelje na nezadostne plače in na prezaposlenost. Priznati moramo, da je v zadnjem času le uspelo vzbuditi zanimanje za težnje železničarjev tako pri širši javnosti in da tudi poklicani faktorji niso nenaklonjeni pomagati. Vse je — samo budž. možnosti še ni...

Razstava je lepo prikazala našo Nabavljalno zadrugo, matico in mecena skoro vsega združnega pokreta med železničarji. Stanje zadruga, njena zadnja bilanca je prikazana figurativno, slede fotografije naših lokalov, specerije, manufakture, menze, gospodinjske šole, mlekarne. Posebej je razvidno, kako se je zadruga razvila: iz skromnih začetkov v mali baraki v Šiški, izdelane v modelu, pa do sedanjih pomembnih realitet. Od 800 Din prvega denarja do sedanjega kapitala,

od 8 predmetov prodaje v prvem letu do kompletne specerije, manufakture, galanterije itd.

Uspehi zadruga v 15 letih so veliki. Slika nam pokaže, koliko je dobil član, ki je redno kupoval svoje potrebščine v zadrugi, v teku 15 let povračila, koliko je ceneje kupoval itd. Za prosveto in kulturo, za pomoč delavcem in revnim dijakom je izdala zadruga preko 5 milijone dinarjev. Za 15 letnico svojega obstoja pa je zgradila še prekrasni dom pod Martuljkom.

V posebni sobi je bilo razstavljeno naše denarništvo in stanovanjska akcija med železničarji. Bilanca, stanje kreditne zadruga ljubljanske je bilo prikazano podobno kot od Nab. zadruga, figurativno v okviru stolpcev. Posetniki so postali pozorni posebno na živahen denarni promet in pa na to, da ima zadruga o vsem in vsakem posojilu evidenco, za kaj se je porabilo. Kreditna zadruga je vodila o tem računa ter dajala posojila predvsem za produktivne namene, za zidavo in popravila hišic, za nakup parcel, nakup pohištva, dočim skoro ni posojil zaradi lahkomišljenosti (takozvani ranžirni dolgovi).

Slede slike in prikaz naših stanovanjskih zadrug, „Bajtarja“ in „Železniške družine“. Po teh zadrugah je prišlo do lastne hiše skoro 700 železničarjev s skupno nad 1200 stanovanji. Fond za zgradbo stanovanj, ki je nastal iz denarja bivše Gospodarske poslovalnice, to je iz prispevkov železničarjev, ima danes ca 14.000.000 Din kapitala oz. vrednosti.

Prikazali smo nadalje naša podporna društva njih bilance in realitete.

Tujec tega ni opazil, toda, ko smo zbirali ves material in pregled našega združništva in gospodarskih ustanov vobče, smo se nehote morali spomniti prokletstva naše razcepljenosti. Denar, ki so ga zbrali naši železničarji, bi se moral spet porabiti njim v prid. Zaman smo pozivali v letih 1929—1932, naj bi se vlagal n. pr. denar naših podpornih društev v naših lastnih zavodih. Trmasti, okameneli in konservativni ljudje so to preprečili. Kreditna zadruga se je vzlic temu lepo razvijala, železničarji so si vzlic temu postavili svoje hišice, toda mnogo več bi se bilo lahko napravilo.

V posebni sobi sta razstavili „Čebelarstva zadruga“ in „Žegoza“ (Splošna žel. gospodarska zadruga). Razstava obeh je bila pestra in zelo zanimiva. Videli si razne panje, notranjost panja, najrazličnejše čebelarstvo orodje, statistike o porastu članstva, prometa itd.

Videli smo tudi že načrt „Čeb. zadruga“, kako hoče organizirati sajenje medonosnih rastlin. V vsem najdeš dobro premišljen sistem, kako pomagati našemu železničarju z gojenjem čebelarstva.

Tudi „Žegoza“ je pokazala, kako je treba pomagati železničarjem z malim gospodarstvom: z rejo angorskih kuncev, z rejo kokoši

najboljše pasme, s kozjerejo itd. Razstavljena je bila zbirka zdravilnih zelišč in tozadevna literatura.

Med posetniki razstave smo videli odlične trgovce, ne male nasprotnike združništva, posebne naše zadruge, pa so nam samo čestitali na delu in uspehu. Bodrili so nas, naj delamo v tem pravcu naprej, posebno pa pri organizaciji nabiranja zdravilnih zelišč ter gojenja medonosnih rastlin.

Končno smo dokazali železničarji, da imamo tudi smisel za kulturo in sport. Naši glasbeni društvi „Sloga“ in „Drava“ sta pokazali v slikah in diagramih, kako sta se razvijali društvi in njih glasbena šola, posetniki kongresa pa so čuli naš pevski zbor, godbo na pihala, ob priliki proslave mednarodnega združnega kongresa pa tudi mladinski orkester in mladinski pevski zbor, ki sta se izučila v naši glasbeni šoli.

Tudi naši sportaši so razstavili nebroj trofej, ki so si jih priborili v raznih disciplinah sporta.

S tem smo bežno opisali razstavo našega železničarja, kako životari, kako se bori za svoj obstoj s pomočjo organizacij in samopomoči. Marsikdo si je mislil, kot vedno, kadar se vozi skozi Slovenijo: „Bogata Slovenačka“! — Skupinam, ki smo jih vodili po razstavi, nismo pozabili povedati:

Življenje v Sloveniji je najdražje v celi državi, zahteve na posameznega železničarja so največje radi njegovega pridobljenega standarta ter tujskega prometa. Naše plače pa niso nič večje, kot drugod. — Nismo bogati. Če pa imamo lepo razvito združništvo, lepe združne domove, lepe hišice in lepa stanovanja, ni to posledica denarnega bogastva in posebnih plač, temveč rezultat marljivosti, pridnosti, dobre organizacije in poštenosti.

H koncu bi še nekaj pripomnili: Razstava je bila namenjena predvsem za delegate, da se spoznajo z našim združništvom, namenjena je bila za novinarje, ki so res mnogo pisali o tem, kar smo hoteli javnosti prikazati, to je naš težki položaj. Namenjena pa je bila seveda tudi za naše železničarje, ki sicer več ali manj poznajo svoje ustanove. Razstava je bila posrečena, videli smo mnoge, ki so jo prišli po 4 krat pogledat in študirat in so pripeljali novih ljudi, katerim so jo razkazovali in tolmačili. Vendar nas obisk železničarjev, zlasti ljubljanskih, ki so imeli za to lepo priliko, ni zadovoljil.

V splošnem pa mislimo, da je razstava dosegla svoj namen in da trud, ki so ga vložili vanjo prireditelji, ni bil zaman. S. Č.

Mednarodna zadružna šola v Nancy-u

Mednarodna zadružna zveza v Londonu prireja vsako leto v tej ali drugi državi dvotedenski zadružni tečaj. Tečaji se vrše vselej v najpomembnejših zadružnih centrih, tako da imajo udeleženci priliko, da poleg teoretskega znanja poglobijo in izpopolnijo tudi praktično svoje izkušnje na polju zadružnega udejstvovanja.

Letošnja mednarodna zadružna šola se je vršila v Nancy-u, sedežu največje francoske konsumne zadruga, ki posluje na področju cele Lorene in ima 150.000 članov ter letni promet, ki presega četrto milijarde frankov, odnosno pol milijarde dinarjev. Tečaja sta se za našo Nabavljalno zadrugo udeležila pisec tega članka in uradnik knjigovodstva g. Poljanec Franc, za Zvezo nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev v Beogradu pa član njene uprave kasacijski sodnik g. Djordje Drenovac ter revizorja gg. Vasa Mitrašinić in Konrad Iršič, tako da smo v Nancy-u Jugoslavijo zastopali samo pripadniki zadružništva državnih uslužbencev, dočim druge zveze niso bile zastopane.

Svoje predstavnike pa je poslalo 18 držav in je bil letošnji tečaj, katerega se je udeležilo 120 slušateljev, najboljše obiskan od vseh dosedanjih.

Ravnateljstvo šole je bilo poverjeno g. Watkinsu, šefu propagandnega odseka Mednarodne zadružne zveze, ki je storil vse, da bi udeleženci imeli čim več koristi. Otvoritvi in zaključku šole pa je prisostvoval sam g. May, tajnik Mednarodne zadružne zveze. Predavanje je bilo 12 ter so jih imeli izbrani zadružni delavci raznih zadružnih panog.

Prvi je predaval g. Emil Bugnon, predsednik francoskega nacionalnega urada za zadružno vzgojo v šolah. Podal je izčrpno sliko o zadružni vzgoji v francoskih šolah, ki se vrši s sodelovanjem samega prosvetnega ministrstva. Značilna je bila njegova konstatacija, da je vzgoja mladine, zlasti formiranje značajev, brez pravilne gospodarske in socialne vzgoje nemogoča. O tem so se prepričali tudi vodilni prosvetni činitelji in dovolili v šolah zadružno vzgojo, ki je v tem pogledu najprimernejša. Dejal je med drugim: „Za državljana, ki ne uživa gospodarske in socialne svobode, je volilna pravica zanka, katero si natakne okrog vratu in to zanko lahko odstrani v prvi vrsti zadružna vzgoja, ki probuja in neguje smisel za svobodo in odgovornost, solidarnost in pravičnost, enakost in bratstvo.“ Na kratko je predavatelj očrtal tudi sistem in organizacijo zadružne vzgoje v francoskem šolstvu.

Naslednjega dne je predaval ravnatelj šole g. Watkins o problemih zadružne vzgoje. Dokazoval je, da je problem zadružne vzgoje

mednarodni problem, ker je v bistvu univerzalen. Povečanje števila prepričanih in sposobnih zadrugarjev je težnja vseh nacionalnih združnih organizacij. Cilj je torej povsod isti, le način vzgoje in pridobivanje je različen. Zadružništvo s svojimi vrlinami vrši civilizatoričen vpliv. Ono zahteva visoke moralne lastnosti od svojih privržencev, ki postajajo po združni vzgoji „državljeni sveta“. To se pravi: oni čutijo in čustvujejo solidarno s svojimi sosedi, s svojim narodom in človeštvom kot celoto in se zavedajo svojih dolžnosti, ki jih jim nalaga čut solidarnosti. Razpoke, ki se pojavljajo v socialni tvorbi naše generacije in ki pretijo uničiti demokracijo, imajo svoj glavni vzrok v napačni in slabi vzgoji. Namen združne vzgoje je, ustvarjati in jačiti armade moških in žena, ki so se dobro seznanili s principi in tehniko združnega sodelovanja, in to brez ozira na pripadništvo ras, prepričanij in mejá, temveč le v smislu skupnih idealov človeške družbe.

Tretjega dne nas je dr. Štefan A u t a l seznanil z madjarskim združništvom od prvih poizkusov pa do danes. Uvodoma je ugotovil, da se morajo ravno mali narodi, ki ne poznajo izobilja v materialnih dobrinah, v prvi vrsti okleniti združne ideje in staviti svoja pičila sredstva v službo zadružništva. — Danes je na Madjarskem potom zadrug zaščitene že okrog 4 milijone prebivalcev oziroma 45% vseh državljanov, kar dokazuje velik razmah zadružništva pri njih.

Naslednji je predaval g. Ernest P o i s s o n, generalni tajnik Zveze francoskih konsumnih zadrug, o francoskem konsumnem združništvu, ki danes krije že 15% celokupnih življenjskih potreb francoskega naroda.

Posebno pozornost je vzbudilo predavanje našega rojaka dr. Lju-devita P r o h a s k e, predsednika Zveze zdravstvenih zadrug, o zdravstveni združni organizaciji v Jugoslaviji, ki predstavlja naše originalno in najnovejše polje združnega udejstvovanja. Predavatelj je presenetil z znanjem jezikov. Pozdravil je namreč prisotne v perfektni angleščini, nemščini in francoščini. Predaval je v francoščini, v debati pa je odgovarjal vselej v jeziku, v katerem mu je bilo zastavljeno vprašanje. Po izjavi ravnatelja šole je bilo to predavanje med najzanimivejšimi v letošnjem programu, kajti zdravstvene zadruge in njih organizacija so res jugoslovanska domača specialiteta, za katero se interesirajo zadrugarji celega sveta, posnemati pa so nas pričeli že Poljaki, Amerikanci in Japonci. Tako je naš predavatelj žel obilo priznanja, zlasti pa njegovo odkritosrčno opisovanje higijenskih in zdravstvenih razmer v nekaterih naših krajih.

G. C. H. B a r b i e r, urednik švicarskega združnega lista „La-Coopération“ iz Basla, je predaval o organizaciji združne mladine. Iz vseh njegovih izvajanj je izhajalo, da je združna vzgoja mladine

najtežji problem, ki ga združništvo poskuša rešiti, kajti združništvo nima parol, gesel in krilatice, ki bi mladino lahko in hitro pridobile. Ostali pokreti imajo na razpolago demagoška sredstva, ki vžigajo. Pravična cena, dobro blago in prava mera pa brezskrbni mladini ne segajo v srce. Mladina se želi žrtvovati, hoče borbenosti in bojevitosti, česar združništvo od svojih pristašev ne terja. Združništvo ne želi premagati nasprotnika, temveč ga pridobiti. Mladina hrepeni po akciji, odporu in borbi, združništvo pa je delo, trud in napor v prosep skupnosti, kateri pripadajo tudi nasprotniki. Predavatelj ni utegnil dati smernic za vzgojo združne mladine. Citiral je Angleže in Francoze, ki se boje, da bi se v mladinske krožke ne zanesla politika, ali pa da bi se vzgoja ne pretvorila v dolgočasno pridiganje, pri tem pa pozabilo stvarno življenje, ki nas obkroža.

Sledilo je zanimivo predavanje g. dr. Ilije Palazova o raznih vrstah združenj v Bolgariji, ki se je v zadnjih letih dvignila visoko in v združnem razvoju prehitela mnoge starejše države, o čemer bomo kasneje objavili podrobnejše podatke.

Šef združnega oddelka Mednarodnega delavskega urada v Ženevi g. Maurice Colombain je govoril o združništvu in problemih odnosa med delodajalcem in delavcem. Prikazal je današnje stanje v posameznih državah in nekatere specialitete v odnosu napram združenim. Priznal je, da si združenja povsod prizadevajo nuditi svojim uslužbencem najpovoljnejše pogoje ne samo v pogledu višine prejemkov, temveč tudi v pogledu delovnega časa, plačanega dopusta in skrbstva v bolezni in starosti.

(Konec prih.)

Izredni občni zbor »Žegoze«

Zaradi vsestranske možnosti udejstvovanja, ki ga ima „Žegoza“, kakor tudi glede na stalen dotok članstva in s tem vzporedno raztočnih potreb, smo bili že ob njeni ustanovitvi prepričani, da tudi za začetno izvajanje njenega programa ne bo dovolj sredstev. Dosedanja pravila (čl. 15) so bila glede tega preozkosrčna, saj dovoljujejo le razmeroma majhen kredit. Jasno bo vsakomur, da se z vpisanim deležem od din 100 in dvakratnim jamstvom enega člana, ne more nabaviti n. pr. ena čistokrvna mlada kozica, kaj šele koza-molznica, ki jo mnogi člani želijo. Kje pa so sredstva za odkupovanje in predelavo dragocene ang. volne, za organizacijo pletenja, za odkup zdravilnih zelišč itd. Radi teh okolščin je morala „Žegoza“ letos sklicati izreden občni zbor.

Upravni odbor je prišel do razpotja, ali predlaga povečanje deleža in jamstva ter tako nadaljuje začetno akcijo, ali pa bo morala

zadruga pri sedanjem stanju samo životariti. Ali kdo naj še danes od državnih nameščencev vpiše dvojni — trojni delež, ko pa komaj enega zmore in še tega le v mesečnih obrokih težko odplačuje. Zato upravni odbor ni predlagal, da se poviša delež, pač pa da se poviša jamstvo članov. Inicijativo za ta predlog izgleda, da je dala uspela Zadrufna razstava in kongres Nab. zadrug junija t. l. v Ljubljani.

Sam izredni občni zbor, ki je bil sklican pismeno s posebnim vabilom, se je vršil 8. VIII. t. l., je bil to pot izredno dobro obiskan, izvršil se je mirno in stvarno, kot ga pač zahteva važnost iznešenega predloga in današnje razmere. Na žalost se občnega zbora zaradi prevelike oddaljenosti niso mogli udeležiti tudi vrli „Žegoza-rji“ iz Prlekije, Medjimurja in s koroške proge.

Za uvod k meritornem razpravljanju o poedinih točkah dnevnega reda je predsednik „Žegoze“ tov. Kampuš podal sliko njenega stanja. Med drugim je omenil, da se je število članstva od novega leta sem podvojilo, da je zadruga s skromnimi sredstvi vplačanih deležev in s pomočjo brezobrestnega posojila, ki ga je iz hvalevredne uvidevnosti naklonila Žel. kreditna zadruga, razdelila dosedaj 28 koz (ca. 50 prosilcev ni moglo dobiti koz), nad 120 kuncev in precejšnje število perutnine in orodja, dalje da se je letošnje valjenje, izvršeno prvokrat na električnem inkubatorju prav dobro obneslo. Rejci angorcev nudijo v prodajo nad 100 kg dragocene angorske volne, ki jo bo treba spresti in predelano prodati, oglašajo se pletilje, nabiralci zdravilnih zelišč itd.

Čeprav nobeden od naštetih poslov ni izrazito riskanten, se „Žegoza“ nobenega v večjem obsegu ne more lotiti, ker primanjkuje denarnih sredstev, čeprav ima „Žegoza“ za prvo silo potrebne prsotore v hiši Nabavljalne zadruge v Šiški.

Predsednik je nato pojasnil možnosti in načine, kako priti do potrebnih denarnih sredstev in prosil v imenu upravnega odbora prisotne, da zavzamejo k predlogu za petkratno jamstvo svoje stališče.

Tov. J e r a s je nato od vseh strani osvetlil predlog upravnega odbora, pojasnjeval iz svojih večletnih izkustev smisel jamstva. Na koncu svojih izvajanj je prišel do zaključka, da bo predlagano petkratno jamstvo za financiranje izvedbe vseh točk načrta, ako se ne bo izvajal postopoma in posamezno, p r e n i z k o. Začetek teh načrtov je treba postaviti na trdno podlago, posebno zato, ker je pokazala strokovna kalkulacija precejšnjo aktivo in ker bo treba računati tudi s konkurenco. Predlaga jamstvo z desetkratnim zneskom vpisanega deleža.

V istem smislu so govorili tudi tovariši: škof Fr., Kuret, Ilovar, Gale in drugi, ki so naglašali, da se pri izvedbi načrtov mora voditi

računa o vseh panogah enako, nakar je bil predlog tov. Jerasa so glasno sprejet, dočim je bil pri drugi točki dnevnega reda sprejet predlog upravnega odbora, da se sme zadruga zadolžiti do 75 % višine vpisanih in jamčenih deležev.

Za zadružno akcijo žen

V vseh naprednih državah se polaga velika važnost na sodelovanje žene v zadružnem pokretu. To prihaja odtod, ker potrošno zadružništvo gradi svoj obstanek na domačem gospodarstvu, v katerem je imela in ima tudi danes odločilno vlogo žena. To dejstvo je mnogim teoretikom in praktikom dalo povod za vprašanje, kako naj bi zlasti v potrošnih zadrugah postale nosilke članskih pravic žene in ne možje.

To smo povedali v ilustracijo, kako daleč že sega vprašanje pritegnitve žene v zadružni pokret.

Vendar se o tem vprašanju ne razpravlja samo načelno in teoretično, temveč se v državah z razvitim zadružništvom že prizadevajo, da na razne načine angažirajo ženo za zadružno udejstvovanje. Pri tem prihaja v poštev najčesteje osnovanje ženskih združenj, v katerih se žene bavijo z raznimi vprašanji, ki so v bližnji ali daljši zvezi z zadružništvom kot bodočim socialno-ekonomskim sistemom. Danes so že redke države, v katerih bi taka združenja ne obstojala. Ta združenja štejejo ponekod na tisoče in desettisoče članic in razvijajo svoje delo v raznih smereh. Da bi pri svojem delu dosegle čim boljše uspehe, so žene osnovale tudi svojo Mednarodno zvezo, ki sklicuje kongrese prav tako kot Mednarodna zadružna zveza.

Naš zadružni pokret, ki polagoma zavzema vedno širši razmah in v družbenem ter gospodarskem življenju postaja vedno odločilnejši činitelj, se zaveda nedostatkov, ki izvirajo odtod, ker na zadružnem polju ne obstoji smotrno sodelovanje žen.

Spričo tega nedostatka se je naš Savez odločil, da preko svojih zadrug izvede akcijo za osnovanje kola žen-zadruharic. V to kolo bi stopile najprvo žene-članice naših zadrug in soproge zadruharjev. V kolo pa bi se lahko sprejemale tudi druge žene, ki se za združništvo zanimajo.

Da bi se ta zamisel izvedla, je Savez izdelal pravila, ki jih je dostavil nekaterim našim zadrugam, o katerih misli, da bi imele interes za to stvar. Po teh pravilih bi bili cilji in naloge kola žen-zadruharik:

da širijo zadružništvo med ženami;

da vzgajajo žene v zadružnem duhu;

da zavarujejo ženi primeren položaj v zadružnem pokretu in v posameznih zadružnih ustanovah;

da sodelujejo z obstoječimi združnimi ustanovami državnih uslužbencev;
da vobče delujejo na širjenju združništva;
da poučujejo žene o racionalnem gospodinjstvu;
da krepijo socialno delavnost žen in da podvzemajo ostale socialne akcije.

Da bi kola žen-zadrugark dosegla svoje cilje, bodo prirejala sestanke žen-zadrugark, predavanja in tečaje iz združništva; udeleževala se bodo dela v raznih ustanovah, zlasti v zadrugah državnih uslužbencev; prirejala bodo tečaje za racionalno domače gospodinjstvo, podvzemala iniciative in pomagala pri delu zadrug, občin in države za zgradbo otroških igrišč, kolonij, okrevališč itd.

Kakor vidimo, bodo bodoča kola žen-zadrugark imela neobičajno široko delovno polje. Udejstvovanje kola se bo vršilo v skladu s težnjami žene-javne delavke, žene-gospodinje in žene-matere.

Jugoslovanska žena je dosedaj pokazala globok smisel in odločno voljo za delo v splošni blagor in za ideale našega naroda ter človečanstva vobče. Prepričani smo, da tudi te prilike ne bo zamudila, da bo spoznala svojo vlogo, ki jo ima kot žena, mati in gospodinja v človeški družbi, ter se bo oklenila tudi ideje združništva, našega bodočega socialnega in ekonomskega sistema. D. P.

Naše zdravstveno združništvo

Združni pokret ima možnosti, da združuje ljudi z raznih vidikov. Med temi je mnogo takih, ki so zelo interesantni ne samo z ozirom na združno delo, temveč tudi kot pojav sam. Tako so n. pr. zanimiva oblika združne akcije zdravstvene zadruge, ki imajo namen, da čuvajo in dvigajo narodno zdravje. Ta oblika združništva je zanimiva zlasti iz dveh razlogov: prvič zato, ker zdravstveno združništvo s svojo vsebino predstavlja nov, povsem originalen način obrambe potrošnika, drugič zato, ker je ta oblika združništva vznikla baš v naši državi ter je s svojim koristnim delom vzbudila pažnjo takorekoč vsega kulturnega sveta.

Zdravstveno združništvo kot samostojna oblika združnega pokreta je nastalo l. 1922, in sicer po zamisli pokojnega dr. Gavrila Kojića. Tega leta je bila v naši državi osnovana prva zdravstvena zadruga v Požegi Užički za ves užički okraj. Ta primer so posnemali mnogi drugi kraji, zlasti v Srbiji in Vojvodini. Po 14-letnem razvoju in delu imamo sedaj pri nas 108 zdravstvenih zadrug s preko 56.000 zadrugarjev. V okrilju teh zadrug je 37 oddelkov za združno omladino s 755 člani, 38 oddelkov za žene-zadrugarke s 1580 članicami in

19 veterinarskih oddelkov s 1198 zdravstvenimi postajami; v teh zadru-
gah pa je bilo zaposlenih 75 združnih zdravnikov. V minule-
m letu so zdravniki pregledali preko 64.000 bolnikov. Zadruga so imele
nadalje 17 bolezenskih oddelkov in eno združno kopališče.

Zdravstvene zadruga imajo namen, da svojim zadrugam in nji-
hovim rodb. članom za majhno mesečno plačo nudijo ceneno zdrav-
niško pomoč, da jim omogočajo nabavljanje cenenih zdravil, da
podvzamejo zaščitne zdravstvene in higienske mere, in to zlasti na
vasi, kamor je njih delo v prvi vrsti naperjeno in kjer so se tudi naj-
bolj razvile.

V minulem letu so zdravstvene zadruga delovale na sledečih po-
dročjih: v zdravljenju bolnikov v združnih zdravstvenih postajah,
pregledovanju dojenčkov, dajanju nasvetov nosečim ženam in ma-
teram, v pregledovanju šolske dece, v vakcinaciji šolske dece zaradi
zaščite od nalezljivih bolezn, v pobijanju nalezljivih bolezn, vobče,
v pregledu domov zadrugarjev itd. Prosvetno delo, se je vršilo zlasti
po oddelkih združne mladine in oddelkih za žene s prirejevanjem
tečajev in predavanji za člane teh oddelkov. Tečaji so obsegali hišna
dela, nego dojenčkov in dece. Ustanavljajo se tudi združne knjiž-
nice pri posameznih zadrugah in pri oddelkih združne mladine.
Danes je teh knjižnic 38. Higienska propaganda se je vršila s tekmo-
vanjem, v katerem so sodelovali člani oddelkov združne mladine in
članice ženskih oddelkov. Ta tekmovanja so se tikala čistoče v hiši, na
dvorišču itd. Gospodarska propaganda je vsebovala navodila združ-
ni mladini za racionalno delo, zlasti glede izboljšanja hrane, glede
povrtninstva, poljedelstva, živinoreje in čebelarstva. D. P.

ŽENA IN DOM

L. Megličeva:

S kakšnimi občutki naj gre otrok prvič v šolo

Veselje do šole je treba vzgojiti otroku že pred šolsko dobo. Otro-
k mora čakati s hrepenenjem na svoj prvi šolski dan. Polno pri-
jetnih občutkov mora biti njegovo srce. Strašiti otroke, da bo v šoli
tepen in da mu bodo že tam izbili trmo, je dostikrat za otroka usode-
polno. Od prvega dne je šola zanj nekaj neprijetnega, nekaj osovra-
ženega. Odpor do šole je včasih v otroku tako močan, da se ga nikdar
ne znebi. Kje naj otrok črpa moč in zanimanje do učenja, če mu ni
nihče preprosto in ljubeče razložil važnosti šole in mu vzbudil veselja
do nje!

Gotovo je ni matere, ki ne bi želela, da bi se njen otrok ne učil dobro, in vendar mu mnogokrat nehote ubije veselje do učenja, še preden je prvič prestopil šolski prag.

Pri vzgajanju k ljubezni do učenja je treba otroku učno snov najprej predočiti kar najbolj zanimivo, ko pa opazimo, da otrok posluša z zanimanjem, da nam že stavlja vprašanja, potem mu dokazimo, da je učenje samo v njegovo dobro: v šoli in doma ga bodo radi imeli, če bo priden, in ko bo velik, bo srečen, ker bo tako učen. Sam svoj poklic bo imel, dosti denarja bo zaslužil, ves svet bo lahko prepotoval, z vlakom, avtomobilom ali aeroplanom. Videl bo narode, ki imajo drugačno kožo kakor mi in govore drugačen jezik. Toda njemu jih ne bo težko razumeti, saj če se bo v ljudski šoli dobro učil slovenske slovnice, se bo z lahkoto učil tudi tuje jezike. Samo tisti človek, ki se je v šoli veliko naučil, more pričakovati, da se mu bo dobro godilo. Vedno bo lepo stanoval, dobro bo oblečen in hrane mu ne bo nikdar manjkalo. In če bo v šoli posebno priden, bo morda v življenju prišel tako daleč, da ne bo živel samo za sebe, temveč bo lahko pomagal tudi drugim, ki so manj srečni ali ki se jim dela krivica. Če bo vsled svoje pridnosti in poštenosti res prišel tako daleč, da bo delal tudi za druge, potem je dosegel največjo srečo, ki jo more doseči človek.

Samoljubje je res v človeku močna sila. V splošnem jo smatramo za zlo in to tudi lahko postane, če ga nismo znali pravilno usmerjati in oblikovati.

Kaj imamo v združni trgovini za šolarje

Letos smo se založili tudi z večjimi aktovkami in oprtniki, tako da lahko postrežemo tudi odraslejšim šolskim otrokom. V istem oddelku imamo tudi prav lepe šolske mape. V prvem nadstropju si lahko ogledate pravkar dospelo zalogo deških hlač, irhastih in iz boljšega, volnenega ali bombažastega blaga. Dobite jih v vseh barvah. Plaščki-Hubertus so za šolske otroke najpripravnejši, prav tako za deklice kakor za dečke. V jesenskih dneh mora otrok imeti na sebi nekaj, kar ga ne premoči, če ga na potu zaloti dež. Ti plaščki se tudi ne zmečkajo in se prahu in blata hitro očistijo. Razen tega so pa še jako topli. Tudi te dobite v vseh barvah in merah. K takemu plaščku in sploh k vsaki oblecki pristoja najlepše baretka. Pokrivalo je toplo in lahko.

Tudi v oddelku za čevlje smo dobili nove stvari. Poleg nizkih lakastih ali čevljev iz boksa imamo pripravljene za jesen tudi visoke lahke, nekoliko težje, a zelo močne z enim podplatom ter gojzarce. Srednje močni so za šolarje najpripravnejši. Otroška noga

je še presibka, da bi z lahkoto prenesla tako težke čevlje, kakor so gojzarji. Gojzarje potem samo za take kraje, kjer mora otrok prebroditi res veliko blata in brozge. Vsak šolski otrok bi moral imeti tudi copatke, da se hitro preobuje, če pride truden in moker iz šole. Marsikatera mamica jih zna sama napraviti, to tudi ni posebna umetnost. V naši trgovini imamo lepe usnjene in za zimo mehke, tople, nizke in visoke. Tudi telovadne čevlje imamo vedno na zalogi.

V galanterijski oddenek so že dospele tudi lepe volnene jopice za otroke. V prvih jesenskih dneh, ko je še pretoplo za plašček, je taka jopica najbolj pripravna. Zdaj so take jopice že zelo poceni in izbira je vsako leto večja. Dostikrat se je ne spleča delati doma, posebno, če mamica nima časa ali če ni v tem delu preveč spretna.

Tudi deklice ne bodo mogle dolgo hoditi v šolo v svojih poletnih oblekah. Za jesen prihaja v poštev že težje blago. Črtast ali kariran frotir je za jesen še primeren in ga punčka lahko nosi še dolgo v zimo. Malo pozneje je treba računati z oblekcami iz barhenta. Letošnji vzorci barhenta so nenavadno lepi. Tudi kvaliteta tega blaga se je jako dvignila. Na pravi strani ni niti mogoče ugotoviti, da je to barhent. K takim oblekam vedno tudi take hlačke za deklice. V manufakturnem oddelku imamo tudi mehko in toplo blago za plaščke za deklice. Tudi tu boste opazili nove, jako simpatične vzorce.

V galanterijskem oddelku imamo vsakovrstno prejico v vseh barvah za ročna dela. Prav tam dobite tudi otroško milo in pasto za zobe za otroke. Kalodont je najboljša pasta, toda tudi te ne sme otrok preveč rabiti. Vsak večer, ko si umiva zobke, mu dajte na njegovo krtačko pičel cm te paste. Preveč paste razje dlesno in dela brez potrebe škodo denarnici.

L. M.

K U H I N J A

Sezona paradižnikov

Nobena druga zelenjava ali sadje nima v sebi toliko vitaminov kakor paradižniki. Paradižnik ima vse vitamine, ki jih do danes poznamo (A, B, C, D, E, G). O vitaminih se danes toliko govori in piše, da res ne moremo slepo mimo teh skrivnostnih graditeljev človeškega organizma.

Vitamin A gradi v organizmu močno prepono, ki štiti organe pred bakterijami.

Vitamin B. Pomanjkanje tega vitamina povzroči vnetje živcev. Posebno spodnji život in roke so v nevarnosti, da otrpnejo. Koža postane hrapava in neobčutljiva.

Vitamin C preprečuje skorbut. Vsled pomanjkanja tega vitamina dobijo ljudje tudi neko čudno trganje po udih, ki ga imajo za revmatizem.

Vitamin D ureja v organizmu kalcij in fosfor. Če človek ne dobi vase z zaužito hrano dovolj teh substanc, ima slabe, bolne zobe in šibke kosti. Otroci dobijo rahitis. Veliko kalcija potrebujejo tudi pljuča. Vsi na pljučih bolni uživajo zdravila, ki jim dovajajo kalcij (apno).

Vitamin G skrbi za močno živčevje in dobro delavnost prebavnih organov.

Z uživanjem paradižnikov, posebno svežih, dobi organizem vase vse te vitamine, ki raznašajo po telesu snovi, ki jih organi potrebujejo za svoj zdrav obstoj. V nekaterih državah jedo ljudje paradižnike kakor jabolka. Nam se je temu okusu sprva težko privaditi. Toda če jih pripravimo v solati in dobro začinimo, se jih kmalu privadimo.

Nekaj receptov:

Zrele, trde paradižnike operemo in obrišemo ter jih zrežemo na primerno tanke okrogle koščke. V skodelici dobro zmešamo malo olja, kisa, popra, soli in nekoliko zribane čebule ter vlijmo na paradižnike. K tej solati damo še trdo kuhano jajce in kruh, tekne prav dobro.

Paradižnikov sok za dojenčka.

Lepe, zdrave in zrele paradižnike operemo in pretlačimo skozi čisto krpo. Dojenček naj dobi prvi teden na dan dve žlički teg soka. Vsak teden zvišamo količino za eno žličko, dokler ne doseže na dan 16 žličk. Če je sok pregost, lahko dodamo nekoliko kapljic vode in sladkorja, če otroku ne ugaja okus. Paradižnikov sok dobi otrok lahko že po nekaj mesecih. V Ameriki začnejo že z drugim mesecem in so z njim dosegli velike uspehe.

Svež paradižnik kot zdravilo in lepotilo za kožo.

S svežimi, trdimi koščki zrelega paradižnika si nadržnemo kožo in pustimo, da se posuši. Ko je koža suha, namažemo obraz še nekolikokrat s paradižnikovim sokom. Nazadnje obraz z mrzlo vodo umijemo, dobro splaknemo in mažemo še na vlažen obraz dobro mastno kremo ali mandeljново olje.

Priprava paradižnikov in mezge za zimo.

Celi paradižniki v slani vodi.

Drobne, podolgate paradižnike dobro operemo in obrišemo ter jih skrbno naložimo v kozarce s širokim vratom. Paradižnike zalijemo s hladno zavrelo vodo, kateri smo pridali tolikokrat po 25 dkg soli, kolikor litrov vode imamo. Kozarce nato dobro pokrijemo s pergamentnim papirjem in zavežemo.

Ali:

Lepe, zrele paradižnike operemo, obrišemo in zrežemo na poljubne koščke v skledo. Na vsak kilogram paradižnika dodamo eno pest soli in 1 g salicila, zmešamo in pustimo stati 24 ur. Nato napolnimo kozarce in jih dobro pokrijemo in zavežemo.

Ali: jih lepo zrele in trde zrežemo na ploščice in jih posušimo na solncu. Te vrste so posebno pripravi za juho, ker ji dajo še posebno lepo barvo.

Paradižnikov sok, ki ga uporabljamo lahko tudi kot omako.

V sopari kuhane in dobro ocejene paradižnike pretlačimo skozi primerno gosto krpo ali sito. Na vsak kilogram tega soka dodamo 1 g salicilnega praška. Ta sok damo lahko v navadne steklenice, ki nimajo prav ozkega vratu. Treba pa jih je dobro zamašiti kakor malinovec.

Paradižnikova mezga.

Lepe zrele paradižnike operemo in obrišemo. Zrežemo jih v čisto emajlirano skledo ali leseno posodo in jih pustimo tako stati 24 ur. Drugi dan zvrnemo paradižnike na sito, da se voda odcedi. Nato paradižnike pretlačimo ali skozi sito ali primerno krpo in jih pristavimo na štedilnik. Treba pa je skrbno paziti, da se mezga ne prismoči. Kuhati se mora ob majhni vročini in jo je treba dosti mešati. Ko je dovolj gosta, kar traja približno 2—5 ure, jo odtegnemo ognju in ji primešamo približno eno osminko soli na vsak kg svežih paradižnikov. Ko je mezga hladna, jo denemo v kozarce in nalijemo po vrhu nekoliko olja ter kozarce dobro zavežemo.

Stročji fižol s paradižnikom kot minestra, juha ali prikuha.

Stročji fižol zrežemo na približno 2—5 cm dolge koščke, toda zrezati jih ne smemo poševno temveč naravnost počez. Fižol skuhamo do mehkega v slani vodi. V drugem loncu skuhamo na kocke zrezan krompir. V kozici pa napravimo prežganje. Še preden se je moka začela rumeniti, ji dodamo drobno sesekljane čebule in petršilja in vse malo popražimo. Prežganje zalijemo s pretlačenimi kuhanimi paradižniki, osolimo in popopravimo ter po potrebi še zalijemo in stresemo v to omako fižol in krompir in kuhamo še kakih pet minut. Gosta juha nam služi za minestro, redka kot juha in zelo gosta kot prikuha.

ČEBELARSTVO

X. R.:

Čebelarjeva žetev. - Priprave za prezimljenje

Še kak teden bodo naše sivke na ajdovi paši, nekako tja do Malega Šmarna, potem pa paša preneha. Tedaj pa takoj domov s panji. Ko paša že začne ponehavati, treba zožiti žrela za eno, kvečjemu za dve čebeli. Tako zožena žrela pustimo tudi doma, dokler se ajdov med popolnoma ne izdiši, kar traja preko srede septembra. Tedaj šele lahko odpremo panje ter se pripravimo k točenju, sicer bi utegnilo nastati ropanje. Omenim naj, da je proti ropanju skoro najsigurnejše sredstvo karbolna kislina, s katero namažemo čebeljak in žrela napadenih panjev. Domačih čebel ne prežene, toda tuje ne silijo v panje radi njim zoprnega duha.

V svrhu točenja zložimo proti koncu septembra sate iz medišča na kozico, a čebele ometemo najbolje z gosjim peresom v sipalnik, da

se spraše v plodišče. Primerno število satov, lepo izdelanih in vsaj do polovice napolnjenih z medom shranimo za pomladansko rezervo — za vsak panj vsaj po 1 tak sat. Iztočene sate ne obešajmo okrog čebelnjaka radi ropanja, ampak dajmo jih zvečer nazaj v medišče, da jih čebele osuše, toda žrela medišč treba zapreti. Nekaj dni po točenju vzamemo osušene sate iz medišča, pokrijemo matične rešetke z deščicami ter odpremo žrela v medišču, da zaostale čebele odlete v svoje plodišče. Odvzete prazne sate zažvepljamo, nato zavijemo po 2 sata v časopisni papir ter shranimo v primernem zaboju ali omari, najbolje v hladni, toda suhi kleti. Duh po tiskarskem črnilu na časopisnem papirju odganja molje ob lepih jesenskih ter pomladanskih dneh, ki utegnejo napraviti še mnogo škode. Tudi pokrovce od medu na kakem situ damo v medišče, da čebele polizejo zaostali med. Ne jih stisniti v kepo, ampak naj ostanejo tako, kakor smo jih osmukali z vilic. Voščine, obrezki, pokvarjeno ter prestaro satje naj se pretopi, v kolikor tega že nismo storili poleti s pomočjo sončnega topilnika. Naša zadruha ima sedaj v zalogi zelo praktičen strojček za stiskanje voska, pa kdor ga kupi, bo gotovo obvarovan sitnarjenja kuharic ali naših boljših polovic, češ, da s kuho voska vse zamažemo. Stroj je zelo praktičen, stane 520 Din ter ga vsakemu čebelarju toplo priporočam, ker ni prirejen samo za kuhanje voska, temveč pripraven tudi za stiskanje sadnih sokov, kakor malinovca itd.

Podiranje kranjičev ali košev naj se vrši še kasneje, ko se je vsa zalega izlegla. Čebel ne žveplati ali stresati v krop, temveč v kak zabojček, saj bodo dobro služile lastniku samemu ali pa sosedu čebelarju za pojačanje kakega panja. Najgrša nehvaležnost človekova se pokaže ravno v tem, da hladnokrvno pomori živalice, ki so se celo leto trudile in zbirale, a on jim vestno poplača s smrtjo. Če dobimo take, pretresene čebele od drugod, bodimo previdni, če niso bile mogoče okužene. S takimi čebelami pojačamo panj sledeče: V medišče postavimo 2—3 medene sate ter stresemo s pomočjo sipalnika čebele v medišče skupaj z matico, katero pripravimo v matičnico. — Žrelo medišča čez noč odprto, zapremo zgodaj zjutraj, nato odstranimo okenca medišča in plodišča, da dobe čebele zvezo. Čez kake 3 dni se obadva okenca zopet zapreta, odpre se pa ena deščica nad rešetko. Tako dodanih čebel plemenjak ne bo moril. Dodavati pa smemo čebele le pred jesenskim pitanjem, ker so čebele po pitanju preveč vznemirjene in bojevite.

Matica sedaj že preneha zalegati, a čebele se omeje v svoji delavnosti le na svoje bivališče. Zadelavajo razpoke, prenašajo med iz oddaljenejših satov v zimsko gnezdo, le semtertja stika še kaka čebela po poznih jesenskih cvetkah. Tudi čebelar dokončava po končani jesenski paši svoja opravila, pri čemer mora paziti posebno na to,

če je plemenjak močan, če ima dovolj medu, lepe sate in mlado zdravo matico. Slabiči naj se ne vzimijo, ampak združijo tako, da jim izberemo najboljšo matico. Plemenjaki, ki imajo še veliko zaloge, naj jo odstopijo onim, ki je imajo malo, toda vse sate napolnjene z medom, ti pa odstopijo prvim istotoliko medenih satov. Plemenjaki, ki so imeli mnogo zaloge v avgustu in septembru, prezimijo najbolje, ker čebele še niso opešale radi dela. Zaloge naj ima plemenjak vsaj 12 kg medu, kar mu zadostuje do konca aprila. Kdor zaloge ne more presoditi iz izkušnje, naj stehta vse sate iz medišča. Če imajo 18 kg, potem je zaloge dovolj, če ne, mora pa dodati kak meden sat iz medišča, ali pa pokladati toliko, kolikor manjka na teži do 18 kg. Kdor pita s tekočim medom, naj to stori takoj, da čebele med pokrijejo, sicer se skisa in čebele obole na grizi. Za pitanje je najboljši ajdov in cvetlični med, najslabši pa gozdni. Kdor pa dopolnjuje zimsko zalogo s sladkorjem, naj to konča najkasneje prvega tedna v oktobru. Ker se sladkor raztaplja z vodo, se ga potrebuje manj kot medu; 6 kg sladkorja izda toliko, kot 8 kg medu.

Sedaj je tudi že zadnji čas odstraniti slabe, stare in nezdrave matice. Jesenska izmenjava matic je zelo enostavna. Staro matico uničimo, a mlado spustimo čez kake 4 ure v isto ulico, kjer smo staro ujeli. Seveda jo pa dodamo tudi lahko priprto v matičnico ter jo izpustimo v panj šele čez 24 ur.

Prestavljanje satov v plodišču je sedaj škodljivo. Pregleda naj se panj le v toliko, če ni po naključju izgubil matice. Odvzemanje medu kakor tudi pregled panjev naj se vrši zgodaj zjutraj, ko čebele še niso živahne.

S prodajo medu se ni prena gliti, ker je spomladi večje povpraševanje po njem. Tudi pri kupovanju medu - pitanca je treba previdnosti, ako ne izvira tak med mogoče od okuženih čebel.

RAZGLEDI

Hrovat Emil:

Duševne bolezni in značaj

V predzadnji številki „Zadrugarja“ sem omenil znano resnico, da se značaj človekov najbolj pokaže pri duševno bolnem človeku, pijancu in otroku, kadar se igra. Zato je primerna pot do spoznavanja značajev studij duševnih bolezni ali psihoz. To pot je ubral tudi znameniti nemški psihijater E. Kretschmer in tako prišel do znamenite karakterologije, ki je poznana danes skoro po vsem kulturnem svetu in ki je tudi za praktično življenje važna.

O duševnih boleznih, njih vzrokih, postanku in poteku ima preprost človek navadno, precej medle in često zelo napačne pojme. Običajno misli, da je duševno bolan tisti, ki govori zmešano, brez reda in logike, ki besni in podobno. Prav tako so mnogi mnenja, da človek hipoma znori vsled kakega posebnega dogodka. Znanost pa je pokazala, da to ni tako.

Da bomo razumeli glavne znake duševnih boleznih in pozneje posebnosti raznih značajev, hočem v kratkem označiti temeljne dušesloyne pojme.

Psihologija nas uči, da moramo razlikovati med duševnostjo in nosilcem te duševnosti t. j. jaz-om. V duševnosti ločimo zopet umsko polovico, t. j. naše predstave, občutke, misli itd., ter nagonsko (emocionalno). V nagonsko polovico spadajo čustva, t. j. veselje, žalost, ugodje, sreča itd., ter stremljenja in želje. Naša duševnost nam prikazuje vnanji svet ter nas žene k raznim dejanjem, ki so primerni dražljajem iz notranjosti ali okolice, n. pr. občutek vročine sproži v nas reakcijo, to se pravi, da n. pr. odpremo okno, gremo iz sobe in podobno.

Povrnimo se k duševnim boleznim in njihovim znakom, kolikor so pomembni za nauk o značajih. Po Kretschmerju lahko vse duševne bolezni razporedimo v dve veliki skupini. Prvo označuje z izrazom shicofrenija, drugo pa s cirkularnimi psihozami. Shicofrenija pomeni besedno nekako razkol duha. Cirkularna psihoza je pa duševna bolezen (psihoza), ki poteka nekako v krogu, t. j. posamezne faze bolezni se vedno ponavljajo.

Zanimivi so znaki teh dveh skupin, ker v jedru pokažejo vse tiste posebnosti značaja, ki jih opažamo tudi pri vsakem zdravem človeku.

Shicofrenija ima več oblik. Najznačilnejši njen znak je, da postane zveza med okolico in duševnostjo bolnika pretrgana. Bolniki se nekako izolirajo sami zase in vplivom okolice niso več dostopni. To posebnost imenujemo avtizem. Za ugovore se ne zmenijo, pri govoru se ne ozro, ne sprejmejo ponujene roke itd. Značilen za nje je tudi negativizem, t. j. storé baš obratno, kar se jim reče. Njih govornica postaja svojevrstna, nam nerazumljiva. Poteze obraza postanejo prazne brez zveze z vsebino govora (v zdravih primerih imenujemo to blaziranost). Razkolu med duševnostjo in okolico pa odgovarja tudi razkol v sami duševnosti. Tok misli postane pretrgan, to je, med posameznimi mislimi ni več prave zveze. Pri zdravem človeku sta duševnost in osebni jaz organsko zrasla in jaz regulira duševnost. Pri shicofreniji pa je tudi ta zveza več ali manj pretrgana. Bolniku postanejo lastne misli nekako tuje, ne več njegove. Iz tega sledi, da si prično često domišljati, da niso več tiste osebe, temveč

druge, ali tudi, da je v njihovi duši več oseb. O okolici dobe svojevrstne predstave in nihče ne ve, kdo je v njihovi avtistični duši prijatelj ali sovražnik. Prav to dela bolnike okolici nevarne. Razkol se pa prične tudi med umsko in nagonsko plastjo v lastni duševnosti. Umski del duševnosti se prične izolirati od nagonskega, ki prične usihati. Pri težkih primerih nastopi popolna topost. Bolnik ne sprejema hrane in ure in ure v okosteneli pozi sloni in buli v steno. Bolniki so nedostopni in ne moremo spoznati njih namer in misli. Zato so nepreračunljivi. Notranjost včasih po dolgem tlenju nena doma izbruhne (eruptivne sprostitve). Značilen znak je dalje ponavljanje besed, kretenj, gest itd. Hoja ni prožna, temveč okostenela. Bolezen se običajno vedno bolj razvija, in sicer sunkoma. Konec je navadno popolna bejavost. Bolnik več ne reagira na ničesar, treba ga je pitati, trd in nem stoji ali leži, skrivnosten kakor sfinga.

Shicofrenija ima dva pola: občutljivost na eni strani in popolno topost na drugi.

Bistveno drugačna pa je druga skupina duševnih boleznih, ki nosi naziv cirkularne psihoze. Tu je pa v ospredju prav nagonsko življenje, t. j. čustva in razpoloženja. Bolezen niha zopet med dvema poloma, med depresijo (popolno pobitost) in manijo (silna živahnost, besnenje), ki po navadi periodično v večjih ali manjših razdobjih sledita drug drugemu. Včasih se sicer pojavlja samo ena faza, n. pr. depresivna pri melanholiji ali manična, toda tu je ali časovno razdobje zelo veliko, ali se pa druga faza pojavlja v mali nezaznatni meri. V času depresije sedi ali čepi bolnik ves skrušen v kakem kotu, črnogled in obupan. Domišlja si razne pregrehe ali pričakuje konec sveta in podobno. V manični fazi pa preplavi bolnika silen naval čustvene stremiljske sile. Bolnik silno dosti govori, bega sem in tja, se smeje, je živahen. Misli begajo hitro z enega predmeta do drugega (beg idej). Bolnik se peča istočasno z več posli, se n. pr. uči istočasno več jezikov, pisari raznim znancem in podobno. Vse vidi v rožnati luči. Toda veselost se izprevrže iz malenkostnega vzroka v silno razburjenost in besnost, ki v njej lahko bolnik zagreši težke zločine. V nasprotju s shicofreniki so bolniki družabni, zgovorni, imajo željo po družbi. Pojavijo se veličinske ideje. Smaatrajo se za potomce cesarjev ali celo za samega Boga. Vsi ti mnogovrstni pojavi izvirajo iz neugnane duševne sile in sproščenosti. Manični fazi sledi navadno depresivna in tej zopet manična. Med njima pa je včasih večletna pavza. Bolnik je zdrav, lahko opravlja poklice, dokler zopet ne izbruhne naslednja faza boleznih.

To bi bili glavni znaki duševnih boleznih, kolikor prihajajo v poštev za karakterologijo. Opazovanje normalnih, zdravih ljudi in

studij življenjepisov slavnih mož pa je pokazal Kretschmerju, da tudi tu lahko zasledimo dvoje tipov značajev, ki v temeljnih potezah kažejo znake (seveda v zdravi obliki), kakor so značilni za oba tipa duš. bolezni. Tudi med zdravimi ljudmi so eni sami vase zaprti čudaki, nezgovorni, občutljivi ali silno flegmatični, drugi pa zopet zgovorni, odkriti, družabni, ki se pa pri njih tudi menjava dobro razpoloženje in pobitost.

Prav studij duševnih bolezni, kjer se posamezni karakterni znaki kažejo v prosti in pretirani obliki, odpre oko tudi studiju značajev zdravih ljudi. Če pri določenem človeku opazimo en značilen znak, potem lahko sklepamo tudi na druge, s katerimi je v sestavni zvezi, čeprav ga sicer ne kaže.

Prihodnjič bom prikazal prenos iz duševnih bolezni na zdravo duševnost in njene karakterološke osnove.

LEPOSLOVJE

Rijavec Vladimir:

Roke

„Boli?“, ga je vprašal zdravnik, ko je zadnjikrat zatisnil obvezo „krog zapestja in jo pričvrstil ter pričel polagoma odpuščati podvezo, ki jo je bil napravil na Andrejevi nadlakti.

„Ne!“, se je zdramil Andrej in zmeden pogledal na snežnobelo tkanino, skozi katero je pričela siliti kri in barvala po njej večje in manjše lise, ki so se počasi večale in so bile v sredi živordeče, proti obodu pa bolj in bolj vodene. Ni ga bolelo. Tako nenadoma se mu je zgodilo in tako čudno je prišlo, da ni utegnil misliti na bolečine. Mučil se je, da bi si v možganih uredil dogodke, jih zvrstil in si tako morda pojasnil, kako se je znašel s krvavo roko pri zdravniku. — In urejeval jih je; jih razvrščeval in pretehtaval; — opravičeval se je pred samim seboj, — a koncem koncev je le moral priznati, da ga je zadela kazen vesti. Da! Kazen vesti.

Pred dvema tednoma se je začelo. Takrat, ko je stroj odtrgal Samsonu roko. — Slične nesreče so se v tovarni dogajale večkrat. Poškodovancu so včasih izplačali odškodnino, včasih ne. Ravnateljstvo je vedno upoštevalo le mnenje in ugotovitve svojega izvedenca.

Neprijetna služba, biti takle izvedenec! Andrej je to dobro vedel in občutil; — toda takrat, ko je dokončal svoje študije, jo je rad sprejel in hvaležen je bil Swei, da je pri očetu govorila zanj; — hvaležen ji je bil za uslugo, s katero mu je omogočila, da je ostal blizu nje.

Swea.

Bila mu je najbližja izmed vseh, ki so mu ostali. Spoznala stà se pred leti v dramski šoli, ki jo je vodilo Narodno gledališče. Andrej je zahajal tja bolj za zabavo in le kadar so mu predavanja dopuščala, — Swea pa se je popolnoma posvetila tej umetnosti. Napredovala je hitro, prorokovali so ji veliko bodočnost — — — in res je bila prva iz dramske šole, ki jo je gledališče angažiralo.

Nepozaben mu je ostal dan njenega prvega nastopa. Igrala je v drami, ki ji sedaj ni več vedel naslova, mlado proletarsko mater, ki se žrtvuje, da bi spreobrnila sina, ki ga je omamilo in zapeljalo mesto, da se sramuje svojega delavskega porekla, — — pa pade v roke razbesneli masi, ki zahteva njeno smrt. Swea se je vživela v svojo vlogo, — odigrala jo je dovršeno. Andreju se je zdelo, da ima pred očmi svojo mater; — zdelo se mu je, da ni igra, ampak resnica, kar se je dogajalo pred njim na odru.

Mati.

Da, tudi njegova mati je bila delavka. Skrbela je zanj in ga učila. Očeta že dolgo ni imel več, — komaj, komaj se ga je še spominjal. Mati se je morala mučiti v tovarni od jutra do večera, dan za dnem, da je mogel dovršiti srednjo šolo in se vpisati na univerzo. Kolikokrat ji je pobožal izmučene, toda še vedno krepke roke in jih stisnil k svojim ustnicam; — kolikokrat je občudoval gube, ki so jasne in ostre, kot da bi bile izklesane iz granita, ležale na njenem čelu, izpod katerega je sodilo svet dvoje drobnih, a svetlih in živahnih oči; — kolikokrat je poslušal preprosto modrost, ki so mu jo razlagala njena usta in kolikokrat ga je bodrilo njeno življensko geslo, ki ga ni zatajila nikdar:

„Boj, Andrej! Bolje da umreš stoje, kot da bi moral živeti na kolenih!“

Sedaj je ni imel več. Tudi njo je pregazila podivjana masa. Izginila je, kot da je nikdar ni bilo. Ranili so jo pred tremi leti pri nekem delavskem obhodu, ki se je razvil v demonstracijo. Dobro se je spominjal, kako so jo tistega usodnega jutra prinesli vso krvavo domov, — ko je mislil, da je mrtva, pa je še zmogla toliko sile, da mu je povedala, kar ji je ležalo na srcu:

„Z mano je končano Andrej. — Ni mi težko umreti. — samo to mi prisezi, da boš delal in živel, kot sem te učila.“ je razbral bolj po premikanju njenih ustnic, kot iz njenega umirajočega glasu.

„Bom mati! Prisegam!“

Nasmehnila se je in mu stisnila roko.

„Boj, Andrej! Boj — — —“

— — in ni je bilo več.

Swea mu jo je s svojo igro priklicala v spomin. Hvaležen ji je bil zato. Nikdar še po tistem dnevu ni bil videl matere tako žive pred

seboj. — Ko je zastor zadnjikrat padel, je obsedel zamaknjen na svojem sedežu. Ni ga zmotilo navdušenje občinstva, — živel je še naprej v minulih spominih, ki so se mu nizali drug za drugim in ki jih je obtipaval s sveto pobožnostjo otroka, ki boža drobne jagode na materinem molku.

Swea je bila vesela. Vsi so ji čestitali, — le Andrej se ji ni približal.

„Zakaj si tak?“, je stopila k njemu. „Se prav nič ne veseliš mojega uspeha?“

„Oprosti Swea! ... Ko bi vedela, koliko bridke resnice je bilo v tvoji igri.“

Ni mogel skriti solz. Swea jih je opazila. Z mehko roko ga je pogladila po licu.

„Verjemi mi Andrej: jezila sem se nate poprej, ker se nisi veselil z mano, — toda sedaj sem srečna. Tvoje solze so mi najdragocenejša čestitka“, mu je zatrdila.

Zardel je nerodno kot petošolec in se nasmehnil, da bi skrnil zadrego.

„Obljubila sem drugim, da bom šla z njimi, a rajši bi ostala sama s tabo, Andrej. — Spremi me malo!“

Od takrat sta bila mnogo skupaj in obema so bili dragi ti trenutki. Njuno prijateljstvo se je še poglobilo. Ko je Andrej končal študije, je Swea pri očetu dosegla, da ga je sprejel v svojo tovarno in mu poveril odgovorno mesto izvedenca za nezgode. Spočetka mu je bilo delo nepoznano in zato težko; — za par mesecev se ga je privadil. Imel je delovno sobo tik ravnateljve in kadar je bila Swea pri očetu, se je prav gotovo ustavila tudi pri njem. Neštetokrat se je med delom zalotil v mislih nanjo — in vsakikrat si je odkrito priznal, da bi mu bilo zelo težko, če bi nenadoma prestala biti. — Ni ga motilo, da sta vzrastla vsak v svojem svetu, da je Swea živela v razkošju in izobilju ter da ni vedela kaj je glad, ki ga je on tolikokrat občutil; — ni ga motilo, da jo je videl vsak dan v drugi obleki, v drugih okraskih in da se je vozila po mestu v svojem avtomobilu, — — ne, vse to ga ni prav nič motilo! Še vedno je videl in ljubil v njej ono proletarko, ki jo je bil spoznal na prvi predstavi. Taka je živela v njegovih očeh, v njegovih mislih in srcu, — — vse drugo so mu bile malenkosti, ki jih je neopažene puščal mimo sebe. Swea mu je bila in ostala živa slika matere.

Čas prinaša svoje. Mišljenja se spreminjajo in zakrivljajo ob dogodkih kot se je zakrivil svetovni prostor, ko je padlo ali nastalo v njem prvo telo, prva masa.

Andrej ni pozabil, kaj ga je učila mati. Prijazen je bil z delavci v tovarni in pomagal jim je, kjer je le mogel. Svetoval tudi. In dosedaj

se mu je še vedno posrečilo prepričati in pregovoriti ravnatelja, da je ponesrečencem izplačal odškodnino. Le nekaj mu je govorilo, da ne bo šlo več dolgo tako po sreči; — da se mu bo enkrat spodtaknilo. In se mu je res. Pri Samsonu.

Bolj kot pri vseh drugih je bil uverjen, da se Samsonu ni pripetila nesreča zaradi malomarnosti ali nepazljivosti. Poznal ga je dobro. Le kako uveriti ravnatelja o tem?

Poskušal je po ovinkih. Ali se je gospod ravnatelj že odločil za njegov predlog, ga je vprašal. Za predlog, da bi povišali odškodnino, ki jo ravnateljstvo izplačuje v primerih nesreče, ker so delavci sedaj premalo zavarovani, — takorekoč nezavarovani, dočim je možnost poškodb ob strojih razmeroma velika.

„Mislim sem o tem, — — — toda prav zato, ker je možnost poškodb ob strojih razmeroma velika, bi značil vaš predlog za nas prevelik riziko. In denar je predragocen, da bi ga smeli metati proč! — — Držimo se določb, ki jih predpisuje zakon!“

„Pa bi vendar morali napraviti tako!“, ni popustil Andrej. „Saj bi tovarna pri tem le malo izgubila!“

„Več kot mislite! — — A daleč prav gotovo ne bi prišla, če bi se morala ozirati na težave posameznikov. — — Sicer pa vas razumem, — — toda na nekaj pozabljate: sprejel sem vas v tovarno, da boste delali v njeno in našo korist in ne v korist delavcev!“

Andrej ni vedel, kaj naj bi mu odgovoril. Le na Sweo se je spomnil in se vprašal, kaj bi ona napravila, če bi bila sedaj na njegovem mestu. Tudi ravnatelj se je spomnil nanjo in glas mu je postal bolj prijateljski.

„Še nekaj vam bom svetoval: ne kot ravnatelj, — kot oče! Nič nimam proti temu, da se zanimate za Sweo, toda hočem, da si poprej ustvarite dobro pozicijo. Zato se držite mojih nasvetov! — Swea je navajena na udobje, ki ji ga za sedaj še ne morete nuditi. — Razmislite malo o tem!“

Andreju je bilo neugodno, da sta zašla tako daleč in iskal je pravnih besed, da bi pričel drug razgovor. Stopil je do pisalne mize in položil nanjo par spisov.

„Kaj je s Samsonom“, se je spomnil tedaj ravnatelj.

„Ne morem verjeti, da se je ponesrečil zaradi nepazljivosti.“

„Vzrok vsaki nesreči je nepazljivost! Ne more biti drugače! — — Samson se je pritožil na Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. Za jutri popoldne so določili rekonstrukcijo nezgode. — — Ugotovite, kaj je povzročilo Samsonovo nepazljivost; — potem smo kriti. Pričakujem od vas pozitivnih rezultatov!“

Andrej je prvokrat občutil, da je vezan. Spoznal je, da je le suženj brez svobodne volje in bil je prepričan, da bo nekega dne odpu-

ščen, če ne bo delal tako, kot je želel ravnatelj. In kaj potem? Kam naj se obrne, kje naj išče službo, kako naj živi?

„Odpusti mi mati! Ne morem drugače! Vsi živimo na kolenih, — vsi klečimo pred vsemogočnim, ki mu je ime denar. — — Ti si me lepše učila. Želela si, naj bom svoboden — — ali življenja na zemlji ne morem obrniti, ne more ga spremeniti! — Saj si vedela in neštetokrat občutila, kaj je naš vsakdanji kruh!“

Ponoči so ga mučile težke sanje. Šele proti jutru se je umiril. Prikazni, ki so ga lovile, so dobivale človeške podobe, druga za drugo so izginjale; ogromna scenerija njegovih sanj se je manjšala. Pred njim je ostal le še stroj, čigar kolesje se je z lahkim ropotom in brez vsake naglice vrtelo, da so neštete ročice in vzvodi sedaj zapirali, sedaj odpirali pot solnčnim žarkom, ki so silili skozi zapleteno mašinerijo. In ob stroju je stala mati. Ni se zganila. Izgledala je z granitnimi gubami na čelu in ostrimi, bledimi ustnicami brez nasmeha kot neizprosen kip.

„Kaj naj napravim, mati?“

Ni mu odgovorila. Le tri prste je dvignila in spet ostala nepremična.

Andreju je postajalo neznosno. Dušilo ga je. Zakričal je in se prebudil.

S temno slutnjo je odšel v tovarno. Niti hladen jutranji zrak ga ni mogel pomiriti. Mnogi so hiteli mimo njega, z njim in kot on: brez nasmeha, brez besed, z odmerjenimi koraki, z vedno istimi kretnjami. Avtomati, je pomislil.

Edino, kar je obrnilo nase njegovo pozornost, je bila plavolasa glavica otroka, ki je s knjigami v roki stopal proti njemu. — Vsako jutro se je srečaval s Samsonovim dekletcem; vsako jutro je pogladil te svilene, nakodrane laske; vsako jutro mu je prijeten glasek iz drobnih, kot črešnja rdečih ustec, zaželel dobro jutro. — — Danes se je Andreju zdelo, da ne bi mogel pogledati mali v oči, — da bi moral povesiti pogled, ko bi ji stisnil roko. Sram ga je bilo. Dvignil si je obratnik na suknji in stopil preko ceste.

In kot avtomat je hitel dalje. Brez misli; — — na vse je pozabil. Tudi na to, da sta se vsako jutro srečavala pred tovarno s Sweo in se malo pogovorila ali si vsaj zaželela srečen dan.

Ni opazil, kdaj se je s svojim avtomobilom ustavila ob njem. Morala ga je poklicati, da se je zdramil.

„Zakaj si žalosten, Andrej? In tako zamišljen? — — Kaj te teži?“

„Vest, Swea!“

Začudila se je, — a ko ji je vse povedal, ga je razumela, čeprav jo je motila njegova tenkočutnost.

„Saj ni tako hudo, Andrej! Vsem ne boš nikdar ustregel! — In tudi nase moraš misliti. Napravi tako, kot ti je rekel oče. Boš? — Meni na ljubo, Andrej!“

Sklonila se je k njemu in ga poljubila.

„Lepe so te oči, kadar so žalostne, — — — pa vendar nočem, da si žalosten! — — Opoldne me počakaj!“

„Bom,“ je iztisnil iz sebe in ji pomahal, ko je bila že daleč.

V tovarni ga je pozdravilo delo v polnem teku. Ali danes ga niso zanimali stroji, ni odzdravljaj delavcem, katerih glasov zaradi ropota ni slišal, pa je vendar dobro vedel, da so bile besede, ki so jih izgovarjala njih usta, namenjene njemu. Spoznanje, da je suženj, mu je vzelo vse veselje. Suženj... Suženj onim, ki jim služijo tudi te jeklene zveri in prav tak avtomat, kot so one.

Javil se je ravnatelju, — nato se je vrnil spet k stroju, kje se je dogodila nesreča. Samson in uradnik Okrožnega urada sta ga že čakala. Pozdravil ju je tiho, — potem se je moral obrniti proč. Ni mogel gledati rokava, ki je prazen mahedral ob Samsonovi desni strani.

Samson.

Saj mu ni bilo tako ime; — to je bil le vzdevek, ki so mu ga nadelo zaradi njegovih silnih rok. In če so mu jih tu pa tam občudovali, je vedno le skromno odvrnil:

„Dokler jih bom imel, ne bom lačen.“

A danes...! Izgledal je kot senca. Bil je bled in na obrazu se mu je poznalo, da ga rana še boli.

Gospod iz Okrožnega urada si je pazljivo ogledoval stroj; kar ni vedel, je povprašal Andreja; ... Končno sta se zedinila, da se nesreča pri normalnih okoliščinah ni mogla dogoditi. Prosila sta Samsona, naj jima razjasni, kako je vendarle prišlo do nje.

„Kar je, je“, se je branil Samson. „Roke mi ne morete vrniti!“

„Recite vendar nekaj, človek božji! Saj gre za vaše dobro,“ ga je silil uradnik. „Je šel v tistem trenutku kdo mimo vas, — vas je kdo kaj vprašal ali se je morda kdo zadel ob vas?“

„Ne!“

„In vendar je moralo nekaj biti, — — moralo se je nekaj zgoditi, kar je v tistem času obrnilo vašo pozornost drugam!“

Samson kot da je hotel odkimati, — — — a se je premislil in za čas komaj slišno rekel:

„Da. — — — Časopis...“

„Časopis?“ sta se začudila Andrej in uradnik. „Časopis? — — Kakšen časopis?“

Samson se je nekako grenko nasmehnil:

„Ne vem. — — Če vas zanima in če ga niso že pobrali, mora še sedaj ležati tam!“

Skrajno čudno se jima je zdelo, da bi časopis mogel zakriviti nekaj tako strašnega. Sklonila sta se nad stroj. Od ležajev kapajočega olja omaščen papir, ki je Bog vé kako padel med kolesje, da ga je bilo videti samo od zgoraj in ni bilo mogoče priti od strani do njega, je silil med dve konzoli. Andrej je v začetku pomislil, da se je Samson ponesrečil, ko je hotel odstraniti časopis, — — a že v naslednjem trenutku je vzbudil njegovo pozornost članek, natisnjen v dnevniku. Sklonil se je še niže in kljub temu, da je bil papir zamazan in raztrgan, je bil uverjen, da je naslov članka dobro prečital in da ga mlade oči niso izdale. — Saj mu končno ta vest tudi ni bila nova! Že pred mesecem dni mu je Swea omenila, da ji je oče zavaroval roke za pol milijona dinarjev. Njene lepe roke, ki so jih ocenili za najlepše v mestu. — — Priznal si je, da je bil najbrž ta članek vzrok Samsonovi nesreči, — saj si je lahko zamislil, kako je mogla delovati taka vest na delavca, čigar roke so bile stalno v nevarnosti, da mu jih zdrobijo in zmečkajo jekleni zobje, ki pa mu jih prav zaradi tega niso hoteli zavarovati.

Roke. Samsonove — Sweine.

Andreja je mučilo vprašanje, kako se bo vsa stvar končala, — — pa najsi ga je še tako mučilo, misli so mu bolj in bolj uhajale k Swei.

„Ne smem te izgubiti, Swea! — Nikdar!“

Uradnik je postajal nestrpen.

„Zakaj niste ustavil stroj, če ste hotel izvleči papir,“ se je obrnil k Samsonu. „Ne moremo vam pomagati, — sam ste si kriv, da se vam je dogodila nesreča. — Ni res tako, gospod Andrej?“

„Da,“ je rekel Andrej težko, kot da je podpisal smrtno obsodbo.

„Mater si zatajil!“ mu je očitala vest.

Samson ni rekel besedice. Počasi je vstal in odšel. Nepokrita glava se mu je pri vsakem koraku upogibala in desni rokav se je pozibaval z njo. Andreju je bilo, da bi zajokal, ko je gledal za njim. Upal je, da bo šlo vse to laže mimo njega, — — a teh par trenutkov mu je povedalo, da mu bo dogodek še dolgo ležal na duši.

„Suženj sem. Oprosti, mati! — Grešil sem — — Swei na ljubo. Ne smem je izgubiti!“

Od nikoder glasu, ki bi ga bil potolažil. Le roke: Sweine, lepe in mehko božajoče, — materine, žuljave in okorne, — Samsonove, ne, samo ena Samsonova, močna in ogromna. Božale so ga in mu pretile obenem. Umikal se jim je, a čutil, da se pri tem nekam pogreza; — da izgublja tla pod nogami.

Kolesje jeklene zveri se je z lahkim ropotom in brez vsake naglice vrtelo, da so neštete ročice in vzvodi sedaj zapirali, sedaj odpirali pot solnčnim žarkom, ki so silili skozi zapleteno mašinerijo. — Andrej se ji je bližal in se naslonil nanjo.

„Kaj mi je danes?“

In spet se mu je zazdelo, da ob stroju stoji mati. Čutil je njeno bližino in počasi je dvigal pogled k njenemu obličju.

„Odpusti mi!“

Stegnil je roke proti njej. Umaknila se mu je.

„Mati!“

Ogromne čeljusti z neštetimi zobmi so budno pazile na vsak njegov gib. Nenadoma so zgrabile. Andrej je čutil, da mu je roko nekam povleklo, da je zahreščalo kot da je zašel kamen med kolesje in da mu je topla tekočina oblila roko. — Potem se je zgrudil ob stroju. Trije prsti na desni roki so mu manjkali, — — — oni trije, s katerimi je prisegel materi, ko je umirala.

ZADRUŽNI VESTNIK

IZ MARTULJKA.

Mladinski dom v prvem mescu svojega obrata.

Čas hiti. Prišel je toliko nezaželeni 31. julij. Mladinski dom izgleda kot malo mravljišče. Krasno, sončno jutro se smeje v dolinico, svež gorski zrak, očiščen z nočno ploho, veje raz gorske vrhove, na terasah Mladinskega doma, pred njim in okrog bazena pa je polno deklic v živo pisanih oblekah, smehljajočih se obrazkov in polnih, rdečih lic. Zares — divna slika, kdo bi se ne navdušil ob tem pogledu!

In kakšen živžav je to! Koliko je še iskanja sem in tja, izpraševanja, menjavanja naslovov! Saj je bilo tekom meseca sklenjeno nebroj prijateljstev. Po dve, po tri hodijo skupaj v zaupnem pogovoru, mnogo si še imajo povedati. Tam je zopet večja gruča, glasna je, tudi pesem se razlega: „Kaj nam pa morejo“, „Čuvajte se Ančice“, „Mi se imamo radi“ in podobno. Vmes pa slišiš glasove: „Zakaj pa že gremo, podaljšajte še vsaj za en teden, fantje lahko čakajo, tako rade bi še ostale!“

Gotovo. Težko je slovo od Mladinskega doma. To je res dom mladine. Popisati se ne more, da, pogledati si ga je treba. Prihajali so ljudje, domačini, tujci, Nemci, Madžari, hvale je bilo na pretek. Te velike zračne spalnice s higijensko predpisanimi posteljami, opremljenimi s prvovrstnim perilom. Izhodi na teraso, vzorne slačilnice in umivalnice. Imponira ti jedilnica s svojimi stebri, vse je postavljeno in dekorirano v narodnem slogu. Sto otrok sedi za mizo, pa je še vedno dovolj prostora.

In kuhinja! Da je lepa, prostorna, se razume samo ob sebi. Dobro so kuhale kuharice, pa izdatno. Parola je bila: Kdor več jé, ta je bolj priden! Tudi uspeh ni izostal: tehtnica je pokazala v nekaj primerih nad 4 kg prirastka.

In kaj bo počel ping-pong brez punčk? Na dveh, treh deskah so igrali, tudi kraljevska igra se je pridno gojila, da ne govorim o tomboli, ki je prihajala posebno ob deževnem vremenu v poštev. In ta nesrečni bazen! Koliko je delal skrbi in preglaVIC, preden je bil gotov. Vedno so trdile, da so prikrajšane napram fan-

tom, šele zadnji teden je bil gotov. Velik je, da se lahko vršijo v njem plavalne tekme, pa še razne globokosti tako, da pride najboljši plavač, pa tudi začetnik na svoj račun. Kristalnočista gorska voda se ogreje na soncu po posebnih napravah do 22° C. To je užitek kopanja v višini 750 m. Kako je bilo veselo in živahno v tem bazenu! Dosti je bilo treba prigovarjanja in avtoritete, da si dobil male porednice iz vode.

Tako težko se ločijo deklice od dolinice pod Martuljkom. Vsa sveža je in zelena. Njiva, travnik, gozd se menjavajo. Med grmičevjem skrita pa se peni in preliva Sava-Dolinka. Desno se dviga proti nebu 2400 m visoka ponosna Martuljkova skupina, veličastna v soncu, grozna v megli, gromu in blisku, v vrhovih gola, v zasekah in zarezah pokrita s snegom in večnim ledom, levo pa se ti smeji Srednji vrh s svojimi gozdovi, pašniki in planinami. Nešteto potočkov, potokov in vodopadov bobni v dolino, prinašajoč s seboj svež gorski zrak in hladeč ta božji kraj.

Pod takimi okoliščinami in v takem okolju so živele varovanke Mladinskega doma 26 dni. Uspeh je bil velik, nepričakovan. Že tehtnica sama je pokazala na splošno dobre rezultate, kar pa ni glavni namen takih kolonij. Tu se razgiblje telo in duša. Kako vidno so rdela lička in sluznice, rdeča krvna telesa so se množila v krvi, višinsko sonce je razgibalo telesne stanice k novemu življenju, apetit je rasel iz dneva v dan, nezaupljivost, nervoznost je izginjala, živahnost, veselost, življenska moč je pronicala v mlada telesa.

Preden končam, še par pripomb za starše, ki pošiljajo svoje otroke na taka letovanja.

Paziti je treba, da ima dete zobe v dobrem stanju, da se odstranijo poprej eventualni polipi ali zelo povečani mandeljni. Otrok z akutnimi črevesnimi katarji ne pošiljajte sem. Dobro bi tudi bilo, da starši že poprej opozorijo upravo na vse navade in hibe svojega otroka, ker je na ta način delo olajšano in uspehi bodo še boljši.

INDUSTRIJCI SO OSNOVALI — NABAVLJALNO ZADRUGO.

Dne 1. avgusta so osnovali v Beogradu industrijci „Nabavljalno zadrugo industrijcev kraljevine Jugoslavije“.

Naloga zadruge bo: nabavke sirovin, instalacijskega materiala, strojev, orodja i. t. d. Razen tega bo zadruga posredovala pri prodaji proizvodov in predelanega materiala, pečala se bo pa tudi s kreditnimi, hranilnimi in varovalnimi posli.

Delež znaša za člana Din 300.—. Vsak član lahko vplača tudi več deležev, vendar ne more imeti več kot 30 glasov.

Ustanovitev te zadruge je zelo zanimiva. Industrijci združništvu niso bili nikoli naklonjeni. Če se ga hočejo sedaj sami okleniti, je to znamenje, da so svoje stališče do združnega gibanja temeljito spremenili. Spoznali so pač, da je posredništvo tudi za njih zlo in bodo razumeli, da pomenja to posredništvo za malega človeka še tem neznosnejše breme.

Iz uprave

SPOROČILO NAŠIM ČLANOM:

Z bogato kolekcijo vzorcev novo-došlega jesenskega in zimskega blaga vas bo obiskal združni potnik me-

seca septembra ali oktobra, kakor bo nanesla njegova pot. Kakor običajno, bo tudi letos imel s seboj precej velik vzorec vsakega blaga, tako da si

bodo člani lahko predstavljali, kako izgleda blago v kosu. Ker so cene in plačilni pogoji prav tisti kakor v drugi, bo marsikateremu članu ustrezno, da si lahko doma v miru in premišljeno izbere iz vzorcev, ki mu jih pokaže potnik.

NAŠ POTNIK

je tudi pooblaščen nabirati nove člane za Nabavljalno zadrugo in zavarovance za združno zavarovanje, člane za Kreditno zadrugo in mu obenem člani lahko tudi sporočijo svoje želje glede štednje pri Kreditni zadrugi.

Nabiralna akcija za železničarski mladinski dom v Gozdu Martuljku

do vključno 10. avgusta 1937.

IV. Izkaz.

I. Delegati:

objavljeno v izkazu III	Din	5.667.—
Deleg. v obm. vol. XI	„	150.—
Deleg. v obm. vol. XII	„	20.—
Skupaj ad I	Din	5.837.—

II. Od postaj:

Objavljeno v izkazu III	Din	17.563.80
Grosuplje	„	300.—
Novo mesto	„	55.50
Hrastnik	„	50.—
Breg	„	51.50
Žalec	„	876.75
Sv. Lovrenc na Dravskem polju	„	19.50
Moškanjci	„	50.—
Ruše	„	170.—
Delavnica Maribor	„	161.—
Skupaj ad II	Din	19.256.05

III. Ostali železničarji:

Objavljeno v izkazu III	Din	6.291.75
Slovenski Javornik	„	53.—
Razni	„	2.087.—
Skupaj ad III	Din	8.411.75
Skupaj ad I, II. in III.	Din	53.504.80

IV. Direktno od naših tvrdk dobaviteljic smo prejeli:

Objavljeno v izkazu III	Din	69.507.10
Do sedaj	„	553.50
Skupaj ad IV	Din	70.060.60

Celokupna do sedaj nabrana vsota iz nabiralne akcije Din 103.565.40

Objavljamo IV. izkaz naše nabiralne akcije za mladinski dom, ki je bil slovesno otvorjen dne 1. julija t. l. Od tedaj je že v drugič zaseden po naši mladini, ki si išče tam okrepitev svojega zdravja.

Ponovno se zahvaljujemo vsem, ki so na kakršen koli način podprli našo akcijo in s tem tudi splošne humanitarne cilje železničarjev za čim izdatnejšo okrepitev naše mladine. Stroški za dom so dokaj znatni, zato prosimo vse gg. šefe edinic, tov. delegate in vse ostale železničarje, ki nabiralne akcije še niso zaključili, da to store čimpreje in čim uspešneje.

Zavedajmo se dolžnosti, ki nam jo nalaga skrb za našo mladino!

IZJAVA.

V zvezi z mojim prenagljenim in neupravičenim nastopom v mariborski prodajalni nasproti funkcionarjem Nabavljalne zadruge usl. drž. železnic v Ljubljani, izjavljam, da obžalujem in preklicujem iznešene očitke in žalitve, na podlagi katerih me je upravni odbor zadruge izključil iz članstva v smislu predpisov čl. 10 točke 2 združnih pravil.

Maribor, dne 4. avgusta 1937.

Podpis: Simončič J. Ivan, ključ. drž. žel. del. v Mariboru.

Članom mariborske podružnice!

Z ozirom na izražene želje nekaterih članic na članskih sestankih je mariborska podružnica posredovala v samostanu šolskih sester, da se otvori po 15. septembru t. l.

Gospodinjski tečaj

za žene in dekleta naših članov.

Tečaj bi obsegal po sedANJI približni določitvi kuhanje, serviranje, gospodinjstvo in nego otrok ter bi se vršil dvakrat tedensko, in sicer en dan podnevi kuhanje in serviranje (po 4 ure) ter en dan popoldne ostale predmete (po dve do tri ure) ter bi trajal do meseca junija 1938.

Ukovina bi znašala mesečno Din 60—, enkratna vpisnina pa Din 30—.

Prijave za obisk tečaja se spreje-

majo ustmeno v obeh mariborskih prodajalnah ali pa pismeno na naslov: Nabavljalna zadruga usl. drž. žel., Maribor, do 8. septembra t. l.

Istočasno naj se navedejo tudi posebne želje, ali se naj trajanje tečaja omeji na krajši čas (5 ali 4 mesece), zato pa vrši večkrat tedensko, katere dni v tednu ter ob katerih urah, kakor tudi eventualni predlogi glede predmetov.

Skupen razgovor glede določitve enotnega programa, tečajnih ur ter trajanja tečaja bi se vršil v navedenem zavodu predvidoma 18. septembra t. l.

Točen čas bomo še pravočasno sporočili.

Članstvo obveščamo,

da bo prodajalna na Gorenjskem kolodvoru (Šiška) radi preureditve v dneh 9., 10. in 11. septembra zaprta. Članstvo se naproša, da oskrbi potrebne nakupe pred tem časom, ozi-

roma nakup uredi tako, da ne bo zašlo v zadrego. Sicer pa bo v omenjenih dneh v najnejših primerih lahko nabavljalo v prodajalni na glav. kolodvoru.

Obvestilo

Članstvo obveščamo, da bo manufakturni oddelek v Ljubljani radi tekstilnega tečaja, ki ga priredi naša zadruga za svoje uslužbence, v dneh od

6. do 12. septembra t. l. v popoldanskih urah odprt samo do 18. in ne do 19. ure kakor običajno; dne 10. septembra pa bo zaprt ves dan.

Nabava šolskih knjig za otroke naših članov

Našim članom bomo izdajali tudi letos nakaznice, s katerimi si morejo nabaviti šolske knjige in druge potrebščine, in sicer pri Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Francišškanska ulica šteV. 6 in njeni podružnici v Mariboru, Tyrševa cesta šteV. 44, ter pri

Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Z nakaznicami si lahko nabavijo člani pri navedenih knjigarnah tudi leposlovne, poučne in mladinske knjige ter vse predmete, s katerimi trgujejo knjigarne. Obračun z zadrugo na obroke kot lani.

Slive

Koncem meseca prispe večja pošiljka prvovrstnih svežih bosanskih sliv. Cena bo konkurenčna. Naročila je oddati čimpreje našim blagajnam v prodajalnah; člani s proge pa naj jih pošljejo pismeno.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 22-41 IN 22-48

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 2248
Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 2641

Maribor:

Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061
Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 8

Obračunske cene veljavne od 20. avgusta 1937 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg	kg	3:40
„ Og	„	3:40
„ št. 2	„	3:20
„ št. 5	„	3:—
„ ajdova	„	4:50
„ koruzna	„	1:80
„ „ krmilna	„	1:35
„ krmilna	„	1:70
„ ržena	„	3:—
Otrobi, pšenični debeli	„	1:60
„ „ drobni	„	1:35
Zdrob, činkvantin	„	2:75
„ koruzni	„	2:25
„ pšenični	„	4:—

Testenine

Domače

Fidelini	kg	7:—
Krpice	„	7:—
Makaroni	„	7:—
Polži	„	7:—
Rezanci	„	7:—
Špageti	„	7:—
Zvezdice	„	7:—

Jajčne

Makaroni	kg	10:—
Polži	„	10:—

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	11:—
Špageti	„	11:—
Jajnine vseh vrst	„	17:—
A. C. „ „	„	18:—

Riž

Carolina	kg	11:—
Ia	„	8:—
Iia	„	7:—

Deželni pridelki

Čebula, domača	kg	1:50
Čebula, pražena „Cepo“	doza	6:—
Česen	kg	6:—
Pižol, cipro	„	—:—
„ prepeličar	„	3:25
Grah rumen	„	5:50
Ješprenj	„	3:75
Ješprenjček	„	7:—
Kaša	„	4:—
Koruza, debela	„	1:35
„ drobna	„	2:—
Krompir	„	dnevna cena
Leča, domača	„	—:—
Leča, Ia	„	11:—
Piča za kure	„	2:—
Ptičja hrana	„	8:—
Tropine, lanene mlete	„	2:20
Ječmen	„	2:—
Oves, semenski	„	—:—
Proso	„	2:25
Pšenica	„	2:40
Zelje kislo	„	—:—
„ „ v sodčkih bru- to za neto	„	—:—

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	14:—
Rozine, Iia	„	12:—
Slive, suhe, bosanske	„	7:—

Fige v vencih	kg	7:—
Hruške suhe	„	6:—
Lešniki, tolčeni	„	42:—
Limone	kom.	1:—
Mak, plavi	kg	14:—
Mandeljni, Ia	„	52:—
Orehi, celi	„	—:—
Orehova jedrca	„	—:—
Pomaranče	kom.	—:—
Rožiči, celi	kg	6:—
Rožičeva moka	„	6:—

Sladkor

Kocke	kg	15:25
Sipa, drobna	„	13:75
„ debela	„	13:85
V prahu	„	15:25
Bonboni	„	25:—
„ Fourres, Ia	„	40:—
„ „ Iia	„	30:—
Kandis	kg	23:—
Margo slad	„	44:—
Šumeča limonada	kom.	1:—

Sol

Fina	kg	4:—
Morska	„	2:75
Namizna	„	2:50

Kava

Perl	kg	65:—
Portoriko	„	78:—

Surova, Ia	kg	66—
„ IIa	„	58—
Viktoria	„	52—
Žgana	„	76·50
„ Rio	„	67·50
„ Special	„	89·50
Hag, mali	zav.	14—
„ veliki	„	27—

Žitna kava

Ječmenova, slajena za-		
družna	kg	11—
Ječmenova, zadružna	„	7·50
Ržena, slajena, zadružna	„	12—
Dr. Pirčeva	„	12—
Kneipp	„	12—
Proja	„	8—
Žika	„	13—

Ostale kavine primesi

Cikorija Favorit à ½ kg	kg	16—
„ Franck à ½ kg	„	17—
„ Franck à ¼ kg	„	18—
„ kolinska à ½ kg	„	16·50
„ kolinska à ¼ kg	„	17—
Enrilo	„	20—
Figova kava	„	21—
Redilna kava	„	19—

Mast

Mast Ia	kg	17—
„ v dozah	doza	90—
Ceres, bel in rumen	kg	27—
Čajno maslo Ia	„	34—
„ „ IIa	„	30—
Kuhano maslo	„	26—

Mesni izdelki

Carsko meso	kg	*
Hrenovke	kom.	2—
Jezik, goveji	kg	24—
„ svinjski	„	*
Kare brez kože	„	*
„ s kožo	„	*
Kračje	„	*
Kranjske klobase	„	3·50
„ „ suhe	„	—
Meso, prekajeno, vratina	„	*
Ocvirki	„	*

Plečeta, cela	kg	—
Prsni vršci	„	*
Reberca, brez kože	„	*
Safalade	kom.	—
Salama, jetrna	kg	—
„ krakovska	„	23—
„ letna	„	20—
„ milanska	„	54—
„ mortadela	„	—
„ navadna	„	12—
„ ogrska	„	54—
„ posebna	„	20—
„ tirolska	„	21—
Slanina, hamburška	„	*
„ krušna	„	19—
„ papricirana	„	*
„ prekajena, deb.	„	*
„ soljena	„	*
„ tirolska	„	—
Svinjske glave, brez kosti	„	*
Svinjski parklji	„	—
Šunka, domača	„	*
„ „ kuhana	„	*
„ praška	„	*
„ zvita	„	*
Želodec, nadevan, kuhan	„	—
Tlačenka	„	—

*Po dnevni cenah, ki so izložene v prodajalnah.

Ribe - pastete

Polenovka, suha	kg	22—
Rusi	kom.	—
Sardele, očiščene, v olju	„	—75
Sard. obr. s kaper., mala doza	doza	5—
„ „ „ „ velika	„	8·75
Sardine	„	39—
„	„	9—
„	„	7·50
„	„	6·50
„	„	4—
„	kom.	1·50
Slaniki	„	—
Tunina	doza	16—
Pašteta, jetrna	„	5—
„ sardelna	„	6—
Guljaž, goveji	„	7—
Vampi	„	7—

Delikatese

Citronat	kg	100—
Naš čaj	zav.	6—
Čaj v dozah	doza	28—
„ „ zavitkih	zav.	4—

Čaj v zavitkih	zav.	7·50
„ „ „	„	9—
„ „ „	„	17—
„ „ „ „Mate“	„	3·50
„ odprti	kg	125—
Čokolada à ¼ kg	tabl.	10—
„ „ 1/10 „	„	4·50
„ „ 1/20 „	„	2·50
„ z lešniki	kom.	1—
„ „ „ 1/10 kg tabl.	„	6·50
„ „ „ 1/8 „	„	12—
„ mlečna 1/14	„	5—
„ „ 1/7	„	10—
Drobtine	kg	6—
Gorčica	„	17—
„	koz.	6·50
Jajca, štajerska, dnevna		
cena		

Na progo jih ne moremo pošiljati.

Juhan, mali	stekl.	6—
„ veliki	„	12—
„ na drobno	dkg	1—
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	vel. zav.	14—
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	mal. „	7—
Kakao, Ia	kg	50—
„ IIa	„	40—
Kaprni	„	50—
Keksi v zavitkih	zav.	6—
„ „ „ à 1 kg	„	18—
„ na drobno	kg	18—
„ v pločev. dozah	doza	24—
Kruh črn in bel	štruca	2—
Kumarce, kozarec	32- do	64—
Kvargelni	kom.	—50
Kvas	kg	38—
Maggi, mali	stekl.	12—
„ srednji	„	18·75
„ veliki	„	31·50
„ na drobno	dkg	1·60
„ kocke	kom.	1·25
Marmelada, jabolčna	kg	17—
„ „ doza	„	20—
à 1 kg	„	29—
Marmelada, marelna	„	29—
„ „ doza	„	30—
à 1 kg	„	20—
Med, cvetlični	„	18—
„ ajdov	„	11—
„ cvetlični, mali kozar. kom.	„	19—
„ „ vel. „	„	1·50
„ „ mali lonč. „	„	4—
„ „ sred. „	„	7—
„ „ vel. „	„	1—
Desert šnite	„	1—
Napolitanke, dolge	„	15—
„ „	zav.	15—
Oblati	„	15—

Otroški piškoti zav.	15.—
Ovomaltine, mala doza	10.50
„ srednja ”	24.—
„ velika ”	43.—
Paradižniki, 1/6 kg ”	3.75
„ 1/2 ”	8.50
Sir, Chalet, Ia kom.	3.25
„ „ Ila ”	1.50
„ „ Ila škatl.	7.—
„ emendolski, Ia kg	25.—
„ Parmezan ”	75.—
„ stiški ”	22.—
„ trapistovski ”	20.—
„ liptavski ”	25.—
Soda, jedilna ”	20.—

Pudingi in pecilni praški

Božanska jed zav.	5.—
Citronin prašek za puding ”	2.50
Čokoladne jedi ”	4.20
Čokoladna krema ”	3.50
Čokoladni prašek za puding ”	2.80
Makronin prašek za puding ”	4.20
Malinov prašek za puding ”	2.50
Mandelnov prašek za puding ”	2.50
Pecilni prašek ”	1.—
Pripomoček za vkuhavanje ”	2.—
Rdeči zdrob ”	3.50
Rumenilo ”	1.—
Vanilijeva krema ”	3.—
Vanilijin prašek za puding ”	2.50
Vanilin sladkor ”	1.—
Zmes za šartelj ”	12.—

Dišave

Cimet, cel in zmlet zav.	3.—
Ingver ”	3.—
Janež ”	2.50
Kamilce kg	30.—
Klinčki (žbice), celi in zmleti zav.	2.50
Korjander ”	2.50
Kumna ”	1.—
Lavorjevo listje ”	1.—
„ zrnje ”	1.—
Majaron kg	55.—
Muškatov cvet zav.	3.—
Muškatovi orehi kom.	—50
Paprika, huda zav.	3.—
„ sladka ”	3.—
Piment, cel in zmlet ”	2.50
Poper, „ „ „ ”	3.—
Vanilija v šibkah velika kom.	2.75
Žafran zav.	1.—

Tekočine

Kis za vlaganje l	3.50
„ nav., dvojno močni ”	3.25
„ vinski ”	5.—
Olje, bučno ”	14.—
„ italijansko ”	19.—
„ namizno ”	14.—
„ olivno Ia ”	19.—
Francosko žganje, mala stekl.	10.—
„ „ srednja ”	24.—
„ „ velika ”	48.—
Brandy, à 0'17 l ”	—
„ „ 0'35 l ”	28.—
„ „ 0'70 l ”	46.—
Liker, Balkan, grenki l	42.—
„ „ sladki ”	42.—
„ Pelinkovec ”	37.—
„ razni ”	38.—
Rum Ia, à 1/2 l stekl.	34.—
„ Ia, „ 1 l ”	58.—
„ Ila, „ 1/2 l ”	22.—
Esenca za liker ”	5.—
Rumova esenca ”	8.—
Žganje, borovničar, à 1/2 l ”	24.—
„ brinjevec, „ 1/2 l ”	18.—
„ slivovka, „ 1/2 l ”	16.—
„ tropinovec, „ 1/2 l ”	18.—
Vino, belo, štajersko l	12.—
„ cviček ”	10.—
„ belo, dalmatinsko ”	8.—
„ Opolo ”	8.—
„ Prošek ”	24.—
„ Vermut ”	26.—
Malinovec, à 1/2 l stekl.	14.—
„ odprti kg	18.—
Radenska voda 14/10 l stekl.	7.—
„ „ 1/2 l ”	3.50
Rogaška voda 14/10 l ”	7.—
„ „ Donati 1 l ”	6.50
Grenka voda Fr. Jožefova ”	11.—
„ „ Palma ”	10.—

Potrebščine za perilo

Mila

Benzit zav.	5.—
Hubertus, sivo kg	10.—
„ navadno ”	12.—
„ terpentin ”	13.50
Merima ”	13.—
Sunlight zav.	2.—
Schicht, navadno kg	13.—
„ terpentin ”	14.—
Zlatorog, navadno ”	12.—
„ terpentin ”	13.50

Pralni praški

„Ena“, milne luske kg	35.—
„Henko“ soda zav.	3.—
Lux ”	4.50

Perion zav.	4.50
Persil ”	6.—
Radion ”	5.25
Snežinka ”	4.50
„Tri,, soda ”	3.—
Ženska hvala ”	2.50
Radost peric ”	2.50
Teksil ”	2.50

Druge potrebščine

Soda za pranje kg	2.—
Lug ”	3.75
Boraks zav.	2.50
„ carski škatl.	5.75
Škrob rižev ”	5.—
„ „ zav.	1.50
Plavilo v kockah ”	2.50
Plavilni papir ”	1.50
Pralni stroji, leseni, mali kom.	13.—
„ „ „ vel. ”	14.—
Pralni stroji, pločev. mali ”	15.—
„ „ „ vel. ”	17.—
Vrvi za perilo 15 m	Cene po kvaliteti
„ „ „ 20 „	
„ „ „ 25 „	
„ „ „ 30 „	
„ „ „ 35 „	
„ „ „ 40 „	
Obešalniki za sušenje perila kom.	20.—
Ščipalka za perilo ”	—25

Toaletni predmeti

Milo, Bobi malo kom.	2.50
„ „ veliko ”	4.50
„ Favorit ”	8.—
„ 7 cvetic ”	7.50
„ Glicerin ”	5, 9
„ kopalno mali ”	—
„ kopalno vel. ”	12.—
„ Ideal ”	17.—
„ Karbol ”	4.—
„ mandeljnov ”	6.50
„ Marija ”	10.—
„ Olivia mali ”	4.50
„ „ vel. ”	7.—
„ domače ”	4.50
„ Osiris ”	6.—
„ otroško ”	8.—
„ za roke ”	4.50
„ Speick ”	8.—
„ za britje Ia ”	8.—
„ „ „ Ila tuba	3.—
Cimean, „ „ ”	6.50
Chlorodont, „ „ ”	6.50
Doromat, „ „ ”	8.50
Kalodont, „ „ stekl.	6.50
Odol mala ”	22.—
„ sred. ”	35.—
„ vel. ”	65.—
Olje, orehovo, pristno ”	8.—
Olje za solnčenje in ma- sažo ”	6.—

Ustna voda Cimean . . . stekl.	18—
Kolonska voda . . mala . . . "	13—
„ „ . . . vel. „ . . . "	24—
Esenca za kolonsko vodo . . . "	16—
Krema za kožo Cimean . . doza	10—
Krema za kožo Elida nočna tuba	13—
Krema za kožo Elida dnevna . . . "	12—
Nivea krema doza	10—
Uran „ „ "	10—
Parfum stekl.	16—
Puder Elida škatl.	10—
Vazelin doza	6—
Šampon „ zav.	3—

Krtače za roke kom.	2:50
„ „ roke, dvostr. „	5—
„ „ zobe, male „	8—
„ „ „ velike „	12—
„Mali sadjar“ knjiga	5—
„Mali vrtnar“ „	5—
„Mala papiga Skobčevka“ „	8—
„Rejec malih živali“ „	6—
Metle, male kom.	7—
„ velike „	10:50
Metlice, otroške „	5:50
„ za obleko „	6—
„ „ posodo „	1:50
Morska trava Ia kg	4—
Muholovci kom.	—75
Nagrobne lučke kart.	—
„ „ v keram. lončkih kom.	—
Nočne lučke škatl.	2—
Obešalniki, mali kom.	2:50
Olje za šivalne stroje . . stekl.	4—
Omela, bombažna kom.	32—
„ mala „	12—
„ za parkete „	24—
Omelčka za čiščenje steklenic 7.50 do	15—
Pasta za peči škatl.	3—
Peharji, srednji kom.	4—
„ veliki „	4:50
Peresniki „	1:25
Pergament papir pola	1—
Pesek za email posodo . . zav.	1—
„ „ „ „ „	1:50
„ „ „ „ „	2—
„ „ alum. „ „	2:50
Pile, trioglate srednje . . kom.	5—
„ „ velike „	5:50
„ plošnate, male „	9:50
„ „ srednje „	11—
„ „ velike „	13—
Platnene vrečice, male „	7—
„ „ sred. „	8:50
„ „ velike „	16—
Prašek za čiščenje oblek zav.	10—
„ „ „ zlata „	—
in srebra „	3:25
Prazne pušice kom.	5, 10
Predpražniki Ia 14:50 do	49—
„ „ Ila kom.	10—
„ „ IIIa (slama) „	4—
Prijatelj gospodinj (za štedilnik) „	170—
Rahljači, brez ročaja „	12—
„ z ročajem „	15—
Semena razna mali zav.	1—
Sidol „	5:50
Svitol doza	4:80
Snažilne gobice za posodo kom.	1:50
Solnice, lesene „	9—
Stručnice, male „	6—
„ srednje „	7—

Stručnice, velike kom.	8—
Sukanec, bel, črn št. 10—12 valj.	4:50
Sukanec, bel, črn št. 16—36 valj.	3:50
„ 40—60 „	2:75
Sveče, dolge zav.	6:50
„ „ kom.	1:25
„ kratke zav.	6:50
„ „ kom.	—75
Svinčniki, navadni „	1:50
„ tintni „	3:50
Šivanke zav.	1:50
Šmirkovo platno, belo pola	1:50
„ „ sivo „	2—
Sparklet steklenice kom.	150—
„ patroni, polni „	4:50
„ „ prazni „	2:50
Sted Regulator obroči: 160—220 mm „	80—
230—270 „ „	100—
280—300 „ „	120—
Sted Regulator plošče: 18×12 col „	150—
21×12 „ „	160—
24×12 „ „	170—
Tepači, mali „	8—
„ srednji „	13—
„ veliki „	18—
Thermid stekl. in vložki po vel.	—
Umetno gnojilo kg	2—
Vim zav.	2:50
Vžigalice „	10—
„ „ „ „ škatl.	1—
Zobotrepci zvez.	—25
Jedilni pribor, navadni, alpaka in kromiran Po izbiri	—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna mal. škatl.	5—
„ „ sred. „ "	6—
„ „ vel. „ "	12—
„ rujava „	5—
„ rumena „	5—
„ bela „	5—
Mast za čevlje, črna „	4—
„ „ „ rujava „	4—
Belin zav.	2—
Olje za mazanje podplatov stekl.	8—
Krtače za blato kom.	4—
„ „ mazanje „	1:50
„ „ svetljenje „	12—
Vežalke, črne, kratke par	1:25
„ „ dolge „	1:50
„ rujave, kratke „	1:25
„ „ dolge „	1:50
„ usnjene, črne „	2—
„ „ rujave „	2—

Razno

Brusači kom.	13—
Celofan, papir zav.	2:50
Čistilo za parkete . . mal. doza	10—
„ „ „ vel. „ "	20—
Črnilo stekl.	3—
Flit mal. doza	16—
„ vel. „ "	29—
„ s škropilko kart.	51—
„ škropilka kom.	22—
Grafit „	—50
Hobby, prašek zav.	5—
Hranilniki kom.	40—
Kadilo kg	30—
Kolofonija „	7—
Kladiva za meso kom.	12—
Kolesa moška, kromir. „	1450—
„ damska, kromir. „	1550—
„ moška, poniklj. „	1200—
Plasči za kolesa „	55—
Zračnice za kolesa „	17—
Krtače za obleko „	16—
„ „ parkete „	27—
„ „ ribanje „	4—
„ „ „ Ia „	5—

Kurivo

Drva, bukova, cela	} Po dnevni cenni
„ „ žagana	
„ mehka, v kolob.	
Premog, trboveljski, kosovec	

Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.